

Івурчик

Українська Муза

ПОЕТИЧНА АНТОЛОГІЯ

Шапвал, Цебрівський, Петрушенко. Морозівна, Мазюке-
вич, Корсун, Думитрашко, Кузьменко П., Навроцький,
Річицький, Шамраєв, Підгірянка.

Випуск 12

1908

Київ

УКРАЇНСЬКА МУЗА

Івурчик

Українська Муза

ПОЕТИЧНА АНТОЛОГІЯ

ОД ПОЧАТКУ ДО НАШИХ ДНІВ

ПІД РЕДАКЦІЄЮ

Олеки Коваленка

Київ, 1908

SLAVIC DIVISION

SFP 2 8 1994

HARVARD COLLEGE LIBRARY

Handwritten text

ДРУКАРНЯ БАРСЬКОГО ХРЕЩАТИН 40

УКРАЇНСЬКА

МУЗА

ПОЕТИЧНА АНТОЛОГІЯ

(ІСТОРИЧНА ХРЕСТОМАТІЯ)

ОД ПОЧАТКУ
ДО НАШИХ ДНІВ

ПІД РЕДАКЦІЄЮ

Олекси Кобаленка

Київ, 1908

Мики́та Шапо́вал.

Род. 1882 р.

Родився 26 травня (мая) 1882 р. в с. Срібляці, Бахмутського повіту (на Катеринославщині); син безземельного селянина, скінчив народню школу на шахтах, 2-класову міністерську школу в с. Комишувасі, потім поступив у ново-глухівську гісову школу, де вчився на казюний кошт, і скінчив курс 1900 р. Після того був на посаді помішника казюного лісничого в Прилуці, Слав'янську, Харькові. В 1903 році поступив до війська „вольноопреділяючимся“ в Харькові. В 1904 році поступив в воєнну школу, з якої через півтора року був назначений офіцером піхоти в Царство Польське. 1906 року, з наказу Варшавського генерал-губернатора, був арештований жандармами і посажений у Варшавську кріпость, де сидів 8 місяців; об'являвся за належність до воєнно-революц. організації, але воєнний суд виправдав його. Після того він переїхав на Україну, оселився в Харькові, поступивши до університету на істор.-філолог. одділ вільним слухачем. З Харькова мусів вийти через „незалежні причини“ і покинути науку через брак матеріяльних засобів. Писати українською мовою почав ще в школі; в червні 1907 р. вперше була надрукована його поезія в „Літерат.-Науковому Вістнику“. Після того містив свої поезії в „Літер.-Наук. Вістнику“, „Раді“, „Бжолі“, „Рідн. Краї“, збірниках: „Розвазі“, „З неволі“, „Терновому Вінку“ і инш. В 1907 р. видав у Харькові свій перший збірник поезій— „Сни віри“, але він був сконфіскований в день виходу з друку. Окрім поезій, Шаповал містить в укр. часописах рецензії, замітки і инш.

МАНДРИВНА АРІЯ.

Уранці йду... не оглядаюсь;
Дивлюся пильно в далечинь,
І непохитно сподіваюсь
Побачить вільною хоч тінь
Краси життя, краси природи...
І ясні зорі, й тихі води...
Іду, але не покидаю
Тебе, одданий . . .

Мій рідний і коханий краю,
Велике царство смутку й сліз—
Я йду туди... у царство згоди...
На ясні зорі, тихі води...
Шумить-говоре чисте поле,
Назустріч сонце випливає;
Неначе мрії, йдуть навколо
Степи, ліси, квітки, трава—
Гуртом ідуть, немов сноходи...
На ясні зорі, тихі води...

У даль життя непохлоливо
 Я йду і буду вільно йти,
 Аж поки мрія незрадлива:
 Вести захоче до мети
 Мене й тебе, о, мій народе,
 ...На ясні зорі, тихі води...

Пісня.

Широкий лан, мій рідний лан,
 Простягся по-над морем,
 Зелений, гарний свій жупан
 Роскинув з гір на гори
 І полами покрив ліси:
 Кавказькі буки й граби,
 Зіп'явся там під небеси,
 Під хмарні громади.
 Махнув крилом через майдан,
 В Карпати ті далекі,
 Відкіль пісні шумлять на лан
 З кедрини та смереки...
 І вітер крильми носе їх,
 Співа над Чорним морем,
 До сліз підмішує наш сміх,
 У сміх вплітає горе.
 Торкнеться де-коли до струн,
 Зворуше давні жалі,
 І мій народ встає із трун,
 Встають страшні скрижалі.
 Тоді вже хмуриться мій лан,
 Жене скрізь дужі хвилі,
 Тоді шумить старий майдан
 Й воруше сонні сили.

Хвилі...

Хвиля хвилю наганяє,
 Одна одну котить вь море...
 Наче людність розмовляє,
 Одна одній все говорить:
 — „Побратаймося зі мною...
 У обіймах сплетімося...

Мов під кригою зімою,
 Сестро, міцно скуємося*.
 Попередня одказала:

— „Не спинюсь я для обіймів...
 Вас позаду ще чимало...

Я не йду ніколи в прийми*.

Задня голосно благає:

— „Не журися за тією—

Я ж тебе наздоганяю

Разом з мрією своєю!*

Хвиля точиться все далі;

Дарма їй страшні благання...

— „Що міні чужі печалі—

Я не перша й не остання.“

Линуть одна за одною

У гурті самотні хвилі,

Близькі й дальні між собою,

Мов зірки на небосхилі;

Гомонять собі невпинно,

Як в гурті самотні люди:

— „Наше щастя лиш хвилине—

Там щось буде... хай що буде“...

На шляху поступу.

На скелю вічності оперті
 Стоять могутні ковалі,
 І всі кують погибель смерті,
 Погибель смутку на землі,
 Обухом вдарив один в Голод—
 Одвагу смілу породив,
 Якої вічно-творчий молот
 Бажання приспані збудив.
 Другий вломив шматок од скелі
 І з рани вирвались пісні,
 Натхнені, горді і веселі,
 Мов дзвін гвалтовний, голосні.
 І ще один узяв у руки
 Незламний доказ смілих дум,
 Джерело вільної науки,
 І побідний вічно шум.
 І підняли гуртом угору
 Червоний факел юних мрій,
 Гукнувши скрізь по світозору
 Признання силі гуртовій.

Кують, співають, скелю точуть,
Огні од їх угору б'ють,
Над ними прапори лопочуть
І мрії творчії снують.

.....
.....

По-над Дніпром.

Думи натхненії, думи укохані,
З серця покликані співом надії,
В даль полетіли, мов птахи сполохані,
Наче розвіяний цвіт конвалії...
Птицею-чайкою будуть кигикати
Думи, зворушені лихом України,
Будуть до гурту всю братію кликати,
Сіять сподіванки кращої днини...
Будуть літати над бідною хатою,
Будуть прихильників співом будити,
І над Україною, лихем росп'ятою,
Будуть великими слізьми тужити...
Думи натхненії, думи укохані,
З серця покликані співом надії,
По Україні, мов птахи сполохані,
Вість рознесіте, що дніє вже, дніє!

В сосновому бору.

(Елегія)

Шумить і стогне по-над яром
Одвічний і сумний сосновий бір...
Простягся він, як та осіння хмара,
Безкрайний і холодний, як Сібір.
Гойдаються, скриплять каліки,
Скарлючені безрадісно гілки,
Й по-троху трусять цілі віки
Додолю жовту кору і голки.
Іду самотний... чую пісню
Старого бору... Нелад скрізь...
Шумить... гіллячка десь там трісне—
Вмира без співу і без сліз...
І я од дерева старого—
Життя мого—байдужно одірвусь...

Впаду й не трісну серед його—
В житті лиш одгуком озвусь...
Усі крихти натхненого запалу
Вітри сумні у просторінь зметуть...
І тіні забуття велике запинало
На віки-вічні над могилою напнууть...
Шумітиме і далі бір сосновий,
Ростимуть і цвістимуть дерева,
І спів лунатиме тут колісковий,
І буде мерти і цвісти оця трава.
Не буду я всю велич почувати
Душі людської в пісні боровій,
Й не розкажу я людям біля хати
Весь зміст її в розмові гуртовій.
Не розкажу її натхненим словом,
Не зворушу піснями зморені серця,
Не викличу—о, ні! душі понову
В колишнього, майбутнього співця...
Ну, що-ж... не зміниться на світі
Ніщо й тоді, як згасну я на вік:
Що хмарка та одна в блакиті?
Що в морі людскости незнаний чоловік?
.....
Шуми... шуми... шуми... о, бір сосновий!
Гудіть, дуби, в розлогому яру,
А ти, життя, плети міні вінок терновий,
І... може я тоді ніколи вже не вирю!..

Діти.

Голі, ошарпані діти,
Мов скошені квіти,
В'януть на сонці, в'януть без його,
В'януть од голоду,
Клякнуть од холоду
Лютого й сліпо-страшного.
Квіти, українські діти,
Наші надії, смутком покриті!
Довго ви будете
Доленьку гудити,
Довго блукати
Од хати до хати
Будете злидням лиш рівні,
Квіти мандрівні.

Бідні українські діти!
 Нікому вас пожаліти,
 Нікому захист вам дати,
 Слово спасене сказати.

Наче засуджені
 Долею вбогою,
 Мовчки мандруєте
 Тою дорогою,
 Де лиш загати
 Світлу до хати
 Злом розповсюджані..

Дітки дрібненькі,

Дітки огуджені,

Дерева хворого
 Листя розвіяне,
 Гірко осміяне
 Й кинуте ворогу...

.....

Ч А Р И.

(З циклю „Українські ночі“)

Ночі літні на Україні,
 Співи чулі солов'їні,
 Місяць, зорі, чисте небо—
 Зір приковують до себе!
 Остовпієш біля гаю,
 Оком кинеш геть од себе—
 Ах, немає йому краю!
 Чуєш серцем, що й не треба...
 Обхопити даль блакиті,
 Що, прозора і глибока,
 Роспростерлася по світі,
 Сил нема в людського ока.
 І за межі ті безкрайні
 Думки навіть не сягають.
 ...Зорі дрібні, тихосіяні
 Мовчки їх перепиняють.

...Гай дубовий спить без руху,
 У обіймах ночі мліє,
 Прислухається до духу
 Чарівниці-конвалії,
 І схиляє сонні віти

Через берег в срібну воду,
 Наче в глиб тії блакиті,
 Що зійшла з небес досподу.
 Гілка гільці щось шепоче,
 Ворухнеться ненароком,
 Усміхнувшись в сяйві ночі,
 Поринає в сон глибокий...

.....
 Ледві крильцями ворухе
 Вітерець між квітоньками,
 Прохолоду ночі суше,
 Розмовляє з зіроньками.
 Нишком так влетить в хатинку,
 Полоскоче палкі груди,
 Їх обійме на хвилинку,
 Спеку серденька' остуде,
 І сковзнеться мовчки з хати
 У садок між квіти й листя,
 Перші слізюньки хапати,
 Роси перші сріблїсті...

.....
 Двері рипнули тихенько...
 Гарна постать змалювалася
 Проти світла місяченька...
 Ніжна пісня заспівалася.
 Груди палко ворухнулись
 В світлі місячної ночі,
 І принадно усміхнулись
 Вохкі устонька дівочі.
 Спів кохання з їх полився:
 Звуків-чарів срібна низка...
 І в обіймах міцно зплівся
 З парубочим співом близьким.
 ...Під накриттям місяченька,
 В світлі зоряної ночі
 Мліють в розкошах рученьки,
 В щасті серце втопнуть хоче!..

Біля моря вночі.

(Оагук)

Серед вільного простору,
 По-над морем світло-хвильним
 Меж немає кругозору,
 Меж нема думкам свавільним!

Хвилі плещуть, миють скелі
 І рясні розгонять бризки,
 Краплі водяні веселі
 За низками нижуть низки...
 Місяць вплив із за хмари
 І зиркнув по небосхилі,
 Крильми світла ніжно вдарив,—
 Помережив срібні хвилі.

Полетіли в гори тіні,
 Поховались в прірви чорні..
 А на водяній пустині
 Мріють проміні моторні;

І сплітаються, цілують
 Один одного лоскотно,
 Поринають в глиб, милують
 Прірву сонну і самотну.

Тихо... далечінь безкрайна
 Розляглася на обрії
 Й ворухнула, тихосяйна,
 Крильми-чарами сновії...

Я один стою на скелі...
 Душу з прикорня спускаю—
 Я забув людські оселі,
 Нишком я сяди тікаю.

Тут немає думам впину
 На безмежнім кругозорі!
 Вічність сонну плутанину
 Розігнала геть по морі.

Дошкульні летять бажання
 В прірву вічності шкереберть,
 Нікчемніють всі страждання,
 Замира розпустний регіт.

Груди повно, сміло дишуть,
 Очі дивляться хапливо;
 Думи хвилями колишуть
 Тільки тут не полохливо.

І бажається кричати
 Криком-гомоном безодні,
 Гимн безкрайному гукати
 На мотиви великодні.

Гей!.. Гей-гей!.. лунають згуки...
 Я один стою на скелі,
 Простягаю в безвість руки...
 Гей... летіть, пісні веселі!..

Море гнеться вниз і вгору,
 Хвилі ніжаться, плескочуть—

Срібні іграшки по морі
 Таємначе щось шепочуть...
 Гей!.. Гей-гей!.. душа всі крила
 Роспустила по-над морем...
 Поринула в ніжні хвилі,
 Потонула в сні простору...

А людина... розпростерлася
 По світах безмежно-вільних:
 В землю розумом оперлася,
 Серцем—в мрію божевільних!..

Пісня торжествующої свині:

(за Ж. Рішленом)

Т ак, я свиня!
 Але щодня
 В хліві співаю я:
 І сміло, й гордо, і натхненно,
 І дивовижно-одкровенно...
 Себе я не дурю.

.....

Хрю—хрю!

Про сонце й місяць, і про квіти запашні
 Нехай співає вам якийсь там поет—
 —Худа, голодна і ошарпана повія,
 А я—свиня—...хрю-хрю... шпурляю те все
 геть.

Хай брешуть, наче єсть якась „повітря
 чисте,

Зелений шум гаїв, простір чужих полів,
 Фіялка ніжна, конвалія срібнолиста,
 Отчизна, воленька!—хрю-хрю... для мене
 кращий хлів.

Нащо тут сонце? Чари квітки запашної?—
 Хіба не можна так чудово в темноті,
 Смакуючи чарівні пахощі од гною,
 Нажертися... хрю-хрю... і спати на животі?
 Отчизна—що це єсть? На погляд мій—
 корито,

В яке смачного пійла повно через край
 Для мене й поросят моїх давно налито...
 Хрю-хрю... це рідний край... Хрю-хрю...
 оце так рай!..

Базікають, що сила є других свиней го-
 лодних...

Василь Цебрівський.

(Псевдонім)

Василь Цебрівський, поет з американської за-океанської України, з Олескова, коло Канади. Його твори друкуються в американських часописах і виданнях, а також на Україні російській (в декламаторі „Розвага“ і в альманасі „Терновий Вінок“). Василь Цебрівський, мабуть, найплодовитіший між українськими поетами. До цього часу він написав уже до 4000 віршів, хоч друкував він з їх не дуже багато. Крім дрібних поезій, у його єсть і чималі поеми; де-які з їх написані на загально світові і філософічні теми... Василь Цебрівський незвичайно гарно володіє українською мовою, немов би він родився в серці самої України—десь в Полтавщині, або в Київщині..

Ч о м у ?

Не тямлю, чи в сні, чи вчулось міні:

В гаю соловії співали,
Я слухав, блукав, цвіт рожі збірив,
Збірив я колючі печалі.
Непевна пора, пташок ще нема,
Ще гомону пчіл не чувати,
Та хто ж ото йде, чий голос гуде?
Чи людський? Чого б це?.. не знати.
Вже ближче... що ж це на плечах несе?..
Один, другий, третій, десятий,
Чи ж мова це та... Чії то уста?
Це ж голос нелюдський чувати.
І сниться міні... на яві... у сні...
І каже Печаль:—отії,
Це рідні твої по духу, крові,
Та бач, вони темні й німії.
Останні слова, що скажуть уста,
Це скарга, молнтва, прокльони,
Останні діла—робота тяжка
І низькі земнії поклони.

Де ж Правда, де Світ, Учитель отих
Обдертих, невольних?—питаю.
Чи справді вони небесні сини,
Багаті наслідники раю?
Чому ж не прийнять, чом братом не звать,
Руки не подати братньої?
Журби не влегчить, очей не промить,
Не зменшити муки важкої?
Куривсь фиміам комусь, а не нам,
Не нам церкви, пишні палати.
Престола нема—для нас лиш тюрма,
Й убогі, нужденії хати.
Куривсь фиміам багатим—не нам,
Нема синам вбогим нічого;
Погорда і сміх, терпіння за гріх,
Жалю, ні поради ні в кого.
Куривсь фиміам церквам, а не нам
І тим що у їх проживають.
Для нас же все та свята темнота,
Брехня і облуда без краю.

За молодими.

За молодими світ іде...
 Весна тихенько розцвітає,
 Живучий вітер повіває,
 І потічок дзюрчить, гуде.
 За молодими світ спішить...
 Під небом птахи, наче мрії,
 Вертаючи, несуть надії,
 І соловей співає, лящить.
 За молодими поле мрій...
 Плугатирь, орючи, співає,
 Схід сонця піснею стрічає,
 Ждучи удень нових надій.
 За молодими рух дзвенить...
 Дівчата квіти вийшли рвати,
 Втішається дітками мати,
 Бджола по вітах гомонить.
 За молодими йде життя...
 Трава до росту піднімаєсь,
 Садок біліє, прибираєсь,
 Встають в душі нові чуття.
 За молодими літа ждуть...
 На сонці яблуна пишаєсь.
 Тихенько нива виглядає
 Женця—чи вийде жито жать.

За молодими втіхи край...
 І сміх, і радість, і надія,
 І сон життя—свята мрія—
 Любовний тихий, ніжний рай.

За старістю життя нема...
 Густа мрака налягає,
 Мороз, сніг землю покриває,
 І настає кругом зима.

С о н.

Ніч... І місяць до полудня
 Докотив,
 Чисту воду на ставочку
 Золотив.
 Срібне листя заблищало
 Навкруги,
 Потонули у півтіні
 Береги.
 У садочках, на горбочках
 Цвіт зацвів,
 Білі хати сон спокійний
 Оповив.
 Стало чути тихі співи
 Із вікон...
 Я проснувся і здригнувся—
 Це був сон.

Павло Олексійович Мазюкевич.

Род. 1885 р.

Мазюкевич народився 20 червня 1885 р. в Києві; батько його був секретарем в київському окружному суді. Закінчивши 5-у київську гімназію, поступив в київський університет на юридичний факультет. Вперше його поезія—„Склав би я тобі пісню весняну“—була надрукована в „Рідному Краї“ в 1908 р. Потім його поезії друкувалися в „Рідному Краї“ і в „Літер.-Наук. Вістнику“.

СЕРЕНАДА.

Вже по небі розсипала ніч чарівна
Зір своїх променисту громаду,
О, прокинься мій друже, і сядь край вікна,
І послухай мою серенаду.
О, прокинься й поглянь, як усе спочива
У обіймах величних спокою,
І,—чи чуєш,—як нам шепотять дерева
Про кохання і щастя з тобою,
І як нам соловейко співає в кущах
Свої ніжні весняні мрії...
Ні, таких ти ночей не побачиш у снах,
Хоч би сни ці були найясніші.
Оджени ж од очей твоїх марні ці сни,
І послухай як я заспіваю,
О, скоріше віконце своє одчини,
Одчини, я давно вже чекаю.
Вже по небі розсипала ніч чарівна
Зір своїх променисту громаду,
Але краще од їх сяє тут край вікна
Зоря, котрій я склав серенаду;

Перед дивним, яскравим обличчям її
Небо гасне, неначе злякавшись,
І пісні найясніші, найкращі мої,
З тихим ночі повітрям зєднавшись,
Не здолають тебе змалювати, і я
Вже б давно всі пісні ці покинув,
Але хочу я захватів, зоре моя,
Хоч одну невеличку хвилину...
О, прилинь же в обійми мої хоч на час,
В їх зазнаєш ти щастя безкрає,
Ніч така в житті нам дається лиш раз—
Гріх тому, хто в цю ніч не кохає...

БАЖАННЯ.

Про велетнів слова, про сонця синів,
Про вільних і дужих творців
Я пісню могутню скласти б хотів
Із гуркоту грому і блискавок слів
Для вбогих незрячих братів...
Я б хотів в їх збудити жадання орлів,

Повітря блискучих царів,
 Я б хотів показати їм родощі днів,
 Їм, дітям знедолених, темних кутків,
 Їм, орачам рідних ланів...
 Я б хотів їхнє серце огнем запалить
 Шаленого гніву на мить,
 Щоб в морі расплати образу втопить
 Всіх тих, хто на варті неправди стоїть,
 І хто заважає їм жить...
 Із гуркоту грому і блискавок слів
 Для вбогих незрячих братів,
 Я пісню могутню скласти б хотів
 Про велетнів слова, про сонця синів,
 Про вільних і дужих творців...

С П О Ч И Н Ї.

Вже день стулив свої рожеві вії,
 І ніч прийшла велична, чарівна,
 І кличе всіх, і вабить всіх вона
 В обійми снів блакитно-золоті.
 Спочинь же й ти, загублена в журбі,
 Нехай твій день барвисто закінчиться,
 Нехай за це найкращий сон присниться,
 Моя свята дружинонько, тобі.
 Спочинь же й ти, нехай спокою крила

Тебе на мрій верхівья понесуть,
 І захват їх тобі передадуть,
 І знищать сум, моя голубко мила.
 Спочинь, щоб знов ти підвелась ясна,
 Як звук пісень одваги і надії,
 Коли ця ніч одлине чарівна,
 І день коли свої розкриє вії...

* * *

Весна, а небо зовсім не весняне,
 Хмари навколо тяжкії,
 Ще не розцвів мій садок, а вже вьяне,
 Віти схиливши сухії.
 Пісня... не пісня, а стогін одчаю
 Рветься із серця на волю,
 Думам сумним не знахожу я краю,
 Думам про людську недолю.
 Темрява скрізь—і на небі, і в грудях,
 Темрява душу вкриває,
 Усміху весни не видно на людях:
 Наче б то весни й немає.
 Страшно,—невже ця негода не зникне?
 Сонце нове не прогляне?
 Серце ж у темряві жити не звикне,
 Серце без сонця завьяне.

ВЕРОНІКА МОРОЗІВНА.

Родилась на Волині, в містечку Андрушівці Житомирського повіту, де батько її служив урядником і писарем. Та ця служба йому не подобалась, він її покинув і блукав довгенький час, шукаючи іншого заробітку, поки поступив на сахарний завод у Київ. Скінчивши (1908 р.) житомирську гімназію, Морозівна повернулась до батька у Київ, де й живе тепер. Писати почала Морозівна в гімназії. Перші її вірші були надруковані в „Рідному Краї“ в 1908 р.

ВЕСНОЮ.

Була тепла весела весна,
Я гуляла в зеленому полі,
З гаю пісня лилась чарівна,
Що співав соловейко на волі.
Він про щастя співав золоте,
Про солодкі мрії кохання;
Він про серце співав молоде,
Про його невідомі бажання.
Він співав про широкі степи,
Про зелені гаї, та про море;
Дивні чари в тій пісні були,
Не було тільки людського горя!
І я слухала пісню його,
І чогось міні сумно так стало!
Темність рідного люду свого,
Його працю святую я згадала.
Міні шкода так стало людей,
Їх нещасної, гіркої долі!
І закапали сльози з очей,
І пішла я тихенько по полю...

НІЧ.

Страшна, таємна ніч настала,
Весь Божий світ круг мене спить...

В кутку лиш перед образами
Лампада сумно так горить...
На дворі вітер стогне, плаче,
Сухим гіллям об вікна б'є;
Чого ж душа моя ридає,
І серце так болить моє?
Я ж знаю, що весна настане,
Що розвіється темний гай,
І соловейко заспіває,
І всюди буде ясний рай,
Чому ж не маю я спокою?
Чого болить душа моя?
І цілу ніч чого не сплю я,
І цілий день сумую я?

* * *

В моїй душі багато звуків,
Прекрасних звуків, чарівних;
Багато слів святих, високих,
І струн чудових, голосних!
Але мовчать чарівні звуки,
Дрімають ті слова святі,
Не грають струни голоснії
Під гнітом тяжкої нужди!

ФЕДІР ПЕТРУШЕНКО.

Род. 1880 р.

Автор ще ніде не друкував своїх поезій і на літературну ниву виступає уперше в „Українській Музі“ (1908). Родився він в містечку Шостці Глухівського повіту на Чернігівщині в сім'ї бідного робітника порохового заводу. Вчився в народній, а потім у Воздвиженській сільсько-господарській школі. Заробля на життя писарською працею.

КОВАЛЬ.

Нумо, ще раз, мій ковалю,
Вдарь по дзвінкій сталі сталлю!
— „Ой, в руці вже сил нема,
Застеляє очі тьма...“
„Більш захоплюй грудьми духу,
Щоб окріпнути, та й бухай.
Дужче бий, хай жар вьялить,
Хай од болю сталь сичить,—
З тої муки, з того болю
Ти скуеш вінець на волю;
Буде воля у вінці—
Оживуть тоді й старці“...
Метушаться іскри, сяють
І гудуть-гудуть, співають,
Наче бжолі огняні...
Вже про сонце чуть пісні...
А коваль кричить: „Вмираю!
Більше сили вже не маю!“—
На ковадлі стигне сталь,
Під ковадлом—сам коваль...
— „Ой, вмираю!“ Та, кріз тугу,
Більш с ковадла чути другу
Річ веселу та нову:
— „Ой, живу, живу, живу!“

ВЕЛИКДЕНЬ.

Після зімових мук і лиха
Прочнеться в силі знов земля
І в шати пишні, як для втіхи,
Одягнуться ліси й поля.
Вона, забувши чорні днини,

Справлятиме великдень свій;
Аж до самих небес полине
Чудовий цей її настрій...
А ти, стара понура хато,
Святого дурня мужика?..
На той великдень в нові шати
Чи вбере тебе рука?
Шкода! Роздертий дах у тебе,
Одбився сунь в очах вікон
Й несеться високо, під небо.
Страшний великий твій
. за те, що гірка хиба
Ведеться не один вже вік,
За те, що й досі все без хліба
Великдень зустріча мужик!

* * *

Здоров будь, ранку, з небом синім
Й живляючим вітром-свіжаком!
Мов повіває янголиним,
Надземним у лице крилом.
Так легко, так приємно, братці,
З гидких цих нетрів нам іти
Вперед до любої нам праці
Й до волі—давньої мети!
Ці молоти, що наші руки
Тримають, легкі, наче пух...
Вперед, вперед! минули муки,
Набрався сили хворий дух.
Ще крок—і крові й сліз безодні
Великій буде вже кінець...
О, куйте ж правді, вже свободній,
Безсмертя золотий вінець!..

ДАЛІ ЙДУТЬ АВТОРИ, ЩО НЕ БУЛИ НАДРУКОВАНІ У СВІЙ
ЧАС В ХРОНОЛОГИЧНОМУ ПОРЯДКУ ЧЕРЕЗ ДЕ-ЯКІ ТЕХНИЧНІ УМО-
ВИНИ І ЧЕРЕЗ ТЕ, ЩО НЕ БУЛИ ЗІБРАНІ ВСІ МАТЕРІАЛИ.

Олександр Олексієвич Корсун.

Відомий в українській літературі з 1841 року. Цього року він видав у Харькові альманах „Сніп“, в якому, крім своїх поезій—оригінальних і перекладених з чеської мови, і „українських повіррв“, надрукував трагедію Костомарова (Ієремії Галки) „Переяславська ніч“ і де які інші твори, а так само твори Порфирія Коренецького, Степана й Петра Писаревських, Марфи Писаревської і Михайла Петренка. В 1842 і 1845 р.р. в „Маякѣ“ були надруковані його вірші: „Козак та гулянка“, „Перська пісня“, „Мана“ (перша частина в повній реакції надрукована в „Зорі“ 1895 р.), „Рідна сторона“, „Могила“, „Кохання“, „До Шевченка“ і „Рожа та дівчина“. „Українські повірря“,—написані віршами,—це почасти переказ народніх повіррв, почасти пародії в дусі „Енеїди“ Котляревського. Корсун був одним з перших українських славянофілів; під час одродження славянських народностей він симпатично відносився до чеських славянофілів—Вацлава Ганки і Франца Ладислава Челяківського, хоч і не вмів ясно висловити програми національних і просвітних змагань українців... Про життя О. О. Корсуна ми знаємо дуже мало. Родом він був, здається, з Полтавщини. Учився в харьківськiм університеті, за часів студентства належав до харьківської громадки з Костомаровим на чолі.

Джерела для біографії: 1) *Олюновський*—Ист. лит. руск.; 2) *Петров*—Очерки ист. укр. лит.

М А Н А.

Пожар, потоп, різня була
Край славної Полтави,
Палав огонь, земля гула,
Текли річки криваві.
Там царь боровся з королем,
Там бився Швед із Москалем,
Ляхи там воювали
І Шведу помагали.
Пожар, потоп, різня була
Край славної Полтави,

Палав огонь, земля гула,
Текли річки криваві.
Козак на зраду не піддався,
Од гетьмана він одцуравсь,
Він за царя вступився,—
І Швед, і Лях валився.
Царь одолів! І де ж вони,
Що вкрили степ тілами,
Що панські, вкраїнські лани
Засіяли кістками?
Минуло все; нема Ляхів,
Немає Січі, козаків,

Вже й запорожську силу
 Сховали у могилу...
 Опівночі земля гуде,
 Росходиться могила,—
 Із неї потінгом іде
 Страшна мертвецька сила;
 Вони без тіла, без волос,—
 На їх писаніє збулось:
 „Тіла в землі зотліють“,—
 Самі кістки білють.
 Устало військо: трубний глас,
 Либонь, воно почуло.
 Устало військо те й зараз
 Із Шведчини подуло.
 Із вітром кінь баский летить,
 Хтось на коні тому сидить,
 Волосся, наче вовна,
 На голові корона.
 Все тихо; військо те мовчить,
 Мов суд страшний почуло,
 Кістками тільки стукотить.
 З Московщини подуло,—
 Із вітром кінь, баский летить,
 Хтось на коні тому сидить;
 Сидить, мов царь на троні:
 В порфирі і короні.
 І військо все ж таки мовчить...
 Аж ось земля трясеться,
 Подуло з моря, гуркотить,
 Мов вихор, щось несеться.
 Од моря кінь баский летить,
 А на коні тому сидить
 Усатий з булавою,
 Схилився головою.
 І шведський пан йому навстріч,
 Цілує, здоровляє;
 А третій супиться, мов ніч,
 І військо об'їзжає...
 І військо стало, мов живе:
 Кричить воно, гука, реве,
 Когось то проклинає...
 Півні—мана зникає.

* * *

Скажи, брате, кобзареві—
 Хай собі співає!
 Хай співає об родині
 Та й об тім, що знає...
 Голосити над труною
 Дітям не мішають;
 Співать пісні про колишне
 Не забороняють.
 Хай розкаже унукам,
 Як діди їх жили,
 Як ходили під султана,
 Ляхів тормошили;
 Як невірних за чуприну
 До ніг пригинали,
 Як з треклятих недовірків
 Шкуру іздирали.
 Як на Січі запорозці
 Старшину судили,
 І хто був з їх винуватий,
 В три кії лупили.
 Як у Глухові з гетьманом
 Рада положила,
 Щоб сердешна Україна
 Москалю служила
 Як Вкраїна обмагалась,
 І як уставала,
 Як протекції у хана.
 Опісля прохала,—
 І як вдруге, а там втретє...

 Скажи ж, брате, кобзареві,
 Хай собі співає!
 Бо кобзаря на Вкраїні
 Народ поважає.
 Скажи ж, брате, кобзареві,
 Хай співа, що знає,
 Бо старий, сліпий, понурний
 Голос добрий має...

Константин Данилович Думитрашко.

1814—1886.

Константин Думитрашко почав писати по українськи ще в кінці 30-х років, та вперше його твори (під псевдонімом—К. Д. Копитько) були надруковані в 1843 році в журналі „Маяк“. В 1859 році видано в Петербурзі його вільний переклад „Ватрахоіомашіі“—„Жабомишодраківа, з грецького лиця на козацький виворот на швидко нитку перештопана“. Думку зробити цей переклад подала Думитрашкови, очевидно, „Енеїда“ Котляревського. Та в „Жабомишодраківи“ малюються справжні політичні відносини між українцями (жаби), поляками (миші) і т. д. Думитрашко казав, що він змалював козаків під видом жаб, а ляхів під видом мишей, бо і в оригіналі ці поеми жаби нагадують вдачею січових козаків, а миші ляхів. У Думитрашка був чималий талант до епічної поезії, та на жаль він не розвинув його в повній мірі. Він добре знав народній побут і був дуже спостережливий. В гарній казці „Чуприна і борода“, писаній віршами, Думитрашко дає вірну характеристику українця-хлібороба і москаля-шинкаря. Темі для своїх легенд і балад Думитрашко брав здебільшого з життя і повір'їв простого люду. Найкращі з їх: легенда „Заклятий“ і балада „Змія“. Змістом своїм і тоном поезії Думитрашка нагадують твори Гулака-Артемовського. Дуже гарно переклав Думитрашко молитву Маргарити з Гетевого „Фуста“. Він писав багато і по російськи в місцевих духовних часописах. Більшість віршів Думитрашка й досі лежить в рукописах недрукованими (у М. Ф. Комарова, який ласково дозволив нам взяти з тих рукописів поезії). Константин Думитрашко, син священника, родився в Золотоношському повіті в Полтавщині в 1814 році. Вчився в полтавській семінарії, а потім в київській духовній академії, яку скінчив магістром в 1839 році. Скінчивши вчення, Думитрашко 25 літ служив учителем російської словесности в київській духовній семінарії, а потім 22 роки в київській академії, спочатку секретарем, а потім бібліотекарем. Умер Думитрашко в Києві 25-го квітня 1886 р. 72 років.

Джерела для біографії: 1) *Озюновский*—Ист. літ. руск., ч. II; 2) *Петров*—Очерки ист. укр. лит.; 3) „Кіевск. Стар.“, май 1886 р.; 4) „Зоря“ 1886, XI; 5) *Дашкевич*—Отзвъ о сочиненіи г. Петрова „Очерки ист. укр. літер. XIX ст.“ (отчет о 29-и присуд. уваровск. преміи. СПб. 1888).

Ч а с и.

Хома з Яремою йдучи,
 Найшов на улиці часи;
 У руки їх тихенько ваяв,
 І так знечевья промовляв:
 —Ну, що воно за штука,
 Що стукає, та й стука?
 Дивися, пане-бра!
 Оце хіба—мара!
 Та цока ж бо, та й цока,
 Побий його морока!
 Нащо воно здалось,
 І відкіля взялось?
 Кому воно в пригоді?
 Кумедія, та й годі!
 Візьму, та й розібью
 Врагову манію!
 —Хомо, Хомо, дурний еси!
 Не бий, а лучче продаси,
 Бо то часні!
 Це тее, щоб ти, брате, знав,
 Що, як живіт, та півень нам,
 Розкажує панам,
 Коли пора трапезувать,
 Коли лягать, коли вставать,
 Або коли гулять.
 Попович наш, учений страх,
 Розказував, що в цих часах,
 Як у млинах,
 Або ще й більше, єсть коліс,
 Не знаю вже, який їх біс
 Сюди заніс.
 Часи ці срібни, так за їх
 І грошики узять не гріх
 З панів дурних.
 Ходім же, братіку Хомо,
 Сці дзигарі продамо,
 А гроші пропьямо.

П о м и н к и.

На Дніпрі до млина
 Принесло литвина
 І за млин зачепило полою;

Та мабуть вже й давно
 Він шубовснув на дно,
 І поплив неборак за водою;
 А тепер занесло
 Аж під паньське село
 Його мов би на пакість народу:
 І ніхто не біжить
 Литвина одчепить,—
 Всі бояться полізти у воду;
 Тільки дід мій Степан
 Іскидає жупан
 І мерця на сухе витягає,
 І застрігши свій віз,
 Його нічку привіз
 У село, де господу він має.
 От довіз до двора,
 Як виходить стара
 І такую дає йому раду:
 —Ох, старий, із води
 Не наклич лиш біди
 На себе і на чесну громаду!
 —Ох, нехай би він плив,
 Куди сам ісхотів,
 Його хвиля сама б одчепила;
 Одвези його впять,
 Поки всі іще сплять,
 Та й нечиста нехай йому сила!
 —Піди геть не турбуйсь!
 Знай себе! огризнувсь
 Дід Степан на свою половину.
 На горіще поліз,
 Відтиль дошку ізніс
 І принявся тесать домовину.
 І покликав дяків,
 Щоб за сім пятаків
 Над утопшим псалтирь прочитали,
 Поки виїде суд
 І приказ оддадуть,
 Щоб його так як слід поховали;
 Бо тепер хоронить
 Голова боронить,—
 Треба, каже, пождати розправу...
 Аж суда не було,
 Не приїхав в село,
 Замість себе прислав він бомагу,

А в папері тому
 Не велів нікому
 Самовільно в Дніпрі утопати,
 А мерця литвинка
 Без попа, без дяка
 Приказав край села поховати...
 Вирив яму наш дід
 І загриб так як слід
 Мертвеця і, як знав, помолився,
 Щоб йому дав Господь
 На тім світі покой
 І простив, як не сам утопився.
 А попа попрохав,
 Щоб його поминав,
 І на службі щоб часточку вийняв,
 І молився не раз
 Отец батюшка наш
 За його же Господь знає ім'я.
 А Степан поминав
 Литвина так, як знав,
 На третини і на дев'ятини,
 І обідать старців
 Поскликав відусіль
 І моливсь, мов по рідній дитині.
 В сорокову ж ніч
 Дід поліз аж на піч,
 Щоб хоч трохи у просі погріться,
 Повернувся, здрімнув,
 Та й не счувсь, як заснув,
 Коли ось який сон йому сниться:
 Мов би дзвонять у дзвін
 І у Києві він
 Поспіша до печер яко мога,
 І людей повен храм
 Мов би бачить він там,
 А меж ними литвин у порога,
 Повернувся він назад
 І мов дідові рад,
 Бо мерщій до його окликнувся:
 —Ну, спасибі тобі
 За молитви твої:
 Ради їх я із пекла вернувся.
 Я не сам утонув,
 А канат мене спхнув
 З байдака у глибокую кручу.

А чортяки з води
 Потаскали туди
 Мою бідну і грішную душу,
 Де істязують нас,
 Після того, як час
 Наступає усякому вмерти.
 Не вдалось би міні
 Своїх тяжких гріхів
 Із животної книжки істерти,—
 Та як піп помоливсь,
 То відтіль опинивсь
 Я на самих послідніх митарствах.
 І прийшов я тепер
 Аж до дальніх печер,
 Відкіль водять в небеснеє царство,
 Бо з печер нам іти
 По узькому путі
 Аж до самого божого неба.
 Будь же ласкав, молись,
 Щоб з путі я не збивсь
 І щоб прямо пішов, куди треба;
 А тебе за твої
 За молитви святі
 Пошадить сам Господь милостивий.
 Ну, прощай, будь здоров,
 Ще побачимся знов,
 Оставайся, дідусю, щасливо!
 Дід прокинувся, устав
 І попу розказав
 Те, що так йому чудно приснилось,
 Піп же в казані всім
 Прихожанам велів,
 Щоб за мертвих до Бога молились.

З м і й.

Була колись в Дрaбівцях молодиця,
 Уродою найкраща всіх в селі,
 Чорнява, повновида, білолиця;
 Було не тільки прості москалі,
 А добиваються і офіцери,
 Щоб стать хоч біля неї на квартирі.
 Не диво, що була така хороша,
 Бо в матері її колись давно,

Либонь із города Золотоноші
 Стояв кватерою якісь панок,
 І тим, що мати на панка дивилась,
 Дочка в неї, як панна, уродилась.
 І тим мабуть, Маринка не любила
 Нікого з простих сільських мужиків,
 На вечерниці, кажуть, не ходила,
 А все поглядувала на панків,
 І заміж по закону хоч пішла,
 Та з чоловіком довго не жила;
 Бо голова, що сам любив Марину,
 У прошлий рік, як був набор в селі,
 То чоловіку обголив чуприну
 І записав його у москалі;
 Марина ж з матерью жила одною
 Ні молодницею, а ні вдовою.
 Оттак собі Марина поживала
 Одна лубонь уже із цілий рік
 І думала вона собі, й гадала,
 Чи вернеться до неї чоловік?
 І що уже гріха таїть,—хотіла,
 Щоб смерть його в стражені зустріла.
 Коли б то,—думала,—од чоловіка
 Господь мене скоріш ослобонив,
 Не тратила б одна я марно віку,
 Ще й пан мене якісь би полюбив;
 А треба знать, що Сельківського пана
 Давно вона у серденьку кохала.
 І правда, що панок той був гарниєнкий
 Зостався він у матері один;
 Був не жонатий ще і молоденький
 І жив, мовляв, як справжній господин:
 І панночок було таки кохає,
 І на мужичок гарних поглядає
 Ой, не люби того панка, Марино!
 Тебе лукавий, може, підуща,
 Щоб не була тобі лиха година,
 Бо біс панам хрестян занпаща;
 Так серденько Марині говорило,
 Марина ж пана все такн любила.
 Було заходитьсь вона уранці
 Прибрать у хаті і в печі топить,
 То іздається їй, немов на лавці
 І коханий той панок сидить;
 Було Марина вже і ляже спати,
 А пан таки, немов сидить у хаті.

А раз, немов, той пан до неї каже:
 —Маринко, душко, серденько мое,
 Гляди вночі, як мати спати ляже,
 Впусти до себе в хижу ти мене;
 Прийду до тебе, галочко, впівночі
 Поцілувать тебе у ясні очі.
 Настала ніч, лягли всі люди спати,
 Щоб трохи од трудів своїх спочить,
 Лягла й Маринчина у ліжку мати,
 Тільки Маринка ще одна не спить;
 Та як і спать?—Щось серце дуже тьохка,
 Ох, цитьте!—хтось в вікно немов торохка.
 —На силу я тебе діждалась, милий,—
 Подумала Марина, і в вікно
 Поглянула.—аж місяць з за могили
 Присвічує,—і видно, що панок
 Стоїть коло дверей. От одчинила
 Вона їх, і коханого впустила.
 Що там було, і як вони кохались,
 Про те бодай його не знати нам,
 В гріху, як у багні, вони купались,
 І ніжились, як подоба панам,
 А півень кукуріку, як зіпав,
 Тоді мерщій од неї він втікав.
 Оттак ходив лубонь щось літо ціле
 До нашої Марини той панок,
 І стукався впівночі до неї сміло,
 Немов москаль з походу у шинок,
 Ну що ж, чи справжній то приходив пан
 —Ой, ні! то змій до неї прилітав.
 Ось слухайте!—йшло з вечерниць пізенько
 Дівок і парубків чимало пар,
 Були вони, як водиться, п'яненки,
 Аж дивляться—немов горить пожар.
 То з яру, що у Сільківцях темнів,
 Огнений змій в Дравівці полетів.
 І всі баби в Дравівцях говорили,
 Що бачили, як через довгий плав
 Літав той змій до нашої Марини,
 Бо коло хат її як раз сідав;
 І стала вже Маринина і мати
 За змієм і дочкою підглядати.
 От раз і чує—рипнувсь хтось у сніи,
 Вона скоріш із ліжка устає,
 І слуха—мов би єсть хто у Марини.
 Хто ж, як не змій?—скоріше дістає

Багаття з печі з ладанцем в солому,
 Та й вийшла тихо з тим багаттям з дому.
 Бо знахурка якась її навчила,
 Щоб, коли хоче змія одігнать,
 То трічі б з молитвами обкурила
 З-під-херувимським ладаном круг хат;
 Так знахурки послухалась стара
 І ладану взяла в паламара.
 Підперла сніи добрим дрюком мати,
 Та й ну круг хат тим ладаном курить,
 А вітер став багаття роздувати,—
 Коли,—ой, лихо!—й хата вже горить...
 То ладану зміюка не злюбив,
 І хату мабуть з серця запалив.
 Поки тревогу підняла та мати
 (Пожарної тоді ще не було).
 То ніяк вже було тушнить і хати:
 Бо полумья оселя обняло,
 А в хатах тих щось страшно голосило
 Мабуть то вила в їх нечиста сила!
 А далі щось із хати вверх гунуло,
 Немов би загремів у хмарі гром,
 І полумья в останній раз пальнуло,
 А потім чорний дим піднявсь стовпом,
 Оселя в іскрах дуже затріщала,
 І вся в середину хатини впала.
 Немає хат, нема й Марини;
 А де ж вона? Чи не вхопив лиш змії?
 На третій день уже її одрили,
 Та чи її ж?—ох, Боженьку ти мій?
 Найшли кісник,—Марина ізгоріла,—
 Отто за те, щоб змія не любила.

ЗОЛОТОНОША.

Маленька та хороша
 Моя Золотоноша!
 Чим Київ краший од неї?
 Будинками, церквами?

Гражданами, панами?
 Було б з нас церкви й одної,
 Хоч есть їх і чотири,
 А дві—найкращі в мирі;
 Замість граждан до в'рага
 Жидів, дяків, паламарів,
 А в суді скільки писарів!—
 Цілісенька ватага!
 Маленька та хороша
 Моя Золотоноша!
 Чим Київ краше од неї?
 Чи торгом, чи базаром?
 Так не дають же даром
 І там нічого, а й мої
 Золотоношські купці,
 Що треба, все те мають:
 Сіль, сало, крицю, кременці,
 Ще східно уступають!
 Маленька та гарненька
 Золотоноша-ненька!
 Чим Київ од неї гарніш?—
 Дніпром?—так і Дніпро не більш
 Од нашого од ставу,
 Як змірять аж од плаву;
 Дзвіницею?—так і у нас—
 Що тільки деревьяна,—
 А й наша не погана;
 І дзвін таки гарненький,
 Чималий, голосненький!
 Так чим же Київ, рад я знать,
 Гарніш Золотоноші?
 Багатством?—правдоньку сказать,
 І в нас—в жидів—є гроші.
 Чи краший панночками?
 Так цим добром під час,
 Як небо зірочками,
 Квітчається не раз
 Під теплий день та ясний
 Наш городок прекрасний.
 Ох, ти Золотоноша,
 Яка ж ти прехороша!

ПЕТРО СЕМЕНОВИЧ КУЗЬМЕНКО.

1831—1867.

Перша поезія Кузьменка—„Неборак“—була надрукована в „Черниговских Губ. Вѣдом.“ 1859 р. В 1860 році Куліш надрукував в альманасі „Хата“ ще шість його поезій, разом із кількома поезіями Щоголева. В спільній передмові до творів цих двох поетів Куліш писав про поезії Кузьменка, що вони зразу звернули буди на себе менше уваги, ніж поезії Щоголева, та проте в їх є щось таке, що доходить до душі, проситься в душу і прочитавши їх, не можна їх забути. Після того в „Основи“ була надрукована його легенда „Погане поле“, оповідання—„Не так ждалося, да так склалося“, кілька дрібних поезій і дописів. Ще раніш, починаючи з 1854-го року, Кузьменко друкував в „Черн. Губ. Вѣд.“ фольклорні записи—народні оповідання, пісні—про кохання, весільні, про сімейне життя... На жаль, тяжке життя пригнітило поета, і після оповідання—„Не так ждалося“... він вже нічого не друкував. Кузьменко, син дяка, народився 1831 року в Чернігівщині в Кролевецькому повіті. Вчився в чернігівській духовній семінарії, та, на скінчивши її, став дяком в м. Понорниці Кролевецького повіту, де колись дякував і його батько. Через кілька літ його зроблено діяконом, та йому хотілось кращого життя, і тому він, покинувши службу, знову поступив у семінарію і скінчив її 1859 р. Та не так склалося, як ждалося—його, не знаючи за яку провинну, знову настановлено діяком у Понорницю... Коли вмерла його жінка, поет „розстригся“, оженився вдруге і переїхав на жінчин хутір Потетківський, де і вмер 1867 року.

Джерела для біографії: 1) Б. Грінченко—Петро Кузьменко. (З XVIII т. Збірн. Харьк. Истор.-Фил. Тов-а, вид. в пошану проф. М. Сумцова.—Харьк. 1908); 2) Вік, т. 2 (К. 1902); 3) Оюновський—історія літерат.; 4) Ш. Куліш—„О повісти Кузьменка“ (Основа, 1861, IX); 5) Передмова до поезій Кузьменка („Хата“, 1860); 7) Больш. энцикл. тов. „Просвѣщеніе“ т. XI.

ПОГАНЕ ПОЛЕ.

(Легенда)

I.

Тихо із-за хмари місяць випливає;
 Байраки, долини, степи оглядає.
 На степу долина, в широкій долині
 І сумно, і страшно, як у домовині...
 Аж ось заквилили вовки-сіроманці,
 Крикнув чорний ворон трічі у байраці,
 Прощуміла хвиля-вихор по долині,
 І знову все тихо, наче в домовині...
 Світить із-за хмари місяць білолиций,
 Ходить по долині страшна молодиця,
 На руках кістлявих дві дитини носить,
 То сумно співає, то тяжко голосить.

„Широкая долинонько—

Поганеє поле!

Ніхто тебе через мене

Не сіє, не оре.

Широкая долинонько!

Ти б зазеленіла,

Якби не ми та не наша

Проклята могила!

Прокляли нас добрі люди,

Що я полюбила,

Що вас на світ, сини мої,

Гріхом породила...

Широкая долинонько,

Поганеє поле!

Сини мої, квіти, мої,

Гірка наша доля!..“

Ходить по долині, рве, шукає квіток,
 Плете два віночки для чорнявих діток;
 На темну долину, на степ поглядає,
 То тяжко голосить, то сумно співає.
 Аж ось заквилили вовки-сіроманці,
 Крикнув чорний ворон трічі у байраці,
 Прощуміла хвиля-вихор по долині—
 І знову все тихо, наче в домовині...

II.

„Ти пожив на світі, знаєш Україну...
 Роскажи, дідуся, про тую долину,
 Де ніхто не сіє, де ніхто не оре,
 Що зветься між нами „Поганеє поле?“

Одному, буває, лучиться інколи
 Вночі проїздити Поганеє поле—
 Нашорошать уха тороплені коні;
 І сумно, і страшно, аж серце холоне...
 Видно, там, дідуся, що небудь негоже?“
 — „Бодай не казати, любий мій небоже!..
 Давня давнина то: як чорнії хмари,
 Колись по Україні ходили татари—
 Сліз гірких та крові була то година,
 І не забуде довго Україна...
 Од краю до краю татарва ходила,
 Пила кров людськую та села палила,
 А потім й осілись; постали шатрами
 Та в чужій господі й зажили панами;
 І на тій долині, в берегах зелених,
 Хмарою стояли шатри нехрещених.
 У селі в ту пору, на лиху годину,
 Жив козак багатий, мав одну дитину.
 Краще Васютівни козаки не знали,—
 Як зіронька в небі—Марусею звали.
 Знали батько й мати татарву погану,
 Берегли, як око, дитину кохану,
 Та, видно, судилось молодій людині
 Сорому додати нашій Україні...
 Вона татарюгу крадькома кохала,
 Та чорнявих хлопців двох собі й придбала,
 З кривавого хмелю татари дримали,
 А в прадідів наших крила виростали;
 І вирости крила: піднялись орлята
 Збудили по свійські гирявого ката.
 „Бери, кату, плату за кров, за пожари!“
 Довго не забудуть розплати й татарі!..
 Минулась недоля, прийшла божа кара,
 Як чорная галич, згнули татари.
 Знов зазеленіли степи та долини,
 Благодать та радість знов на Україні.
 От раз у неділю зібралася рада,
 Про грішну Марусю міркує громада;
 За сором Вкраїни, за батькови сльози
 Присуджує рада розправу небозі.
 Страшно присудила: щоб батько та мати
 На степу широкім, в зеленій долині,
 Де бенкетували кати України,
 Збудували доні глибокою хату...
 „А буде готове, кажуть, новосілля—
 Ми прийдемо грати Марусі весілля“.

Три нічки сердешні тяжко працювали—
 Глибокою хату доні будували,
 Глибокою хату, сирую могилу...
 Настала четверта, осіння, тумана,—
 Жде гостей на бенкет мати безталанна...
 „Надінь,—каже,—доню, сорочечку білу,
 Та вберися гарно, годі сумувати...
 Будуть цю ніч гості до нашої хати...“
 На дворі вже північ—нічого не чути,
 Аж ось ідуть гості в хату до Васюти;
 Зібралися мовчки, без мови посіли,
 Хазяїн і гості наче помііли...
 От виходить батько, став посеред хати:
 „Не зміла, Марусю, чести шанувати,
 Не хотіла слухать ні батька, ні матір,
 Молись же в-останнє в моїй хаті Богу,
 Бери своїх діток—рушимо в дорогу...“
 Тяжкого громада суду не змінила:
 Привели Марусю і в новій оселі
 Із дітьми навіки спати положили
 В глибоку могилу, на сирій постелі...
 Де тая могила—і сліду немає;
 Люди вже й забули б давно про Марусю,
 Та грішную душу земля не приймає;

Так вона, небоже...—„Що таке, дідусю?“
 —Ні, цього не знаю,—не можу, не силуї...
 Господи помилуй, Господи помилуй!..“

Три дороги.

В чистім полі на роздоллі вітер завиває;
 Сидить козак на роспутті та думку гадає.

Три дороги простяглися у широкім полі;
 А в козака думка така: йти шукати долі.
 Три дороги... котру вибрати? Де щастя,
 де горе?

Козак в полі—як той човник без весель-
 ця в морі.

Доле, доле! Якби то знать, де тебе шу-
 кати!

Світ широкий, люди мовчать, а шляхів
 багато!

В чистім полі на роздоллі буйний вітер віє;
 У долині за байраком вороння чорніє.

Лежить козак у долині, одпочив, не плаче...
 А вороння клює, щипле личенько козаче...

Олександр Олександрович Навроцький.

Род. 1823 р.

На українську літературну ниву виступив в 1861 році, надрукувавши в „Основі“ два вірші: „На смерть Тараса Шевченка“ і „Остання воля“. Він, крім цих поезій, дав редакції „Основи“ більш 20 поезій, писаних між 1847 і 1861 р.р., та їх там не надруковано, почасти через те, що в їх мало самостійности і поетичної творчости, почасти ж через те, що в 1862 року „Основа“ перестала існувати. В альманасі „Складка“ (1887) надруковано поезію Навроцького „На вічну пам'ять Н. І. Костомарову“. Навроцький переклав на українську мову 12 поем Осіянових; Байрона: „Земля і небо“, „Кайн“, „Манфред“, і кілька дрібних поезій Міцкевича: баладу „Те люблю я“, „Панич і дівчина“, „Рибка“, „Романтичність“, „Розмова“ і „Могилка Марусі“; де-які поезії Гейне, Шілера, Гете і Хомякова; переклав українським народнім складом Іліаду і Одисею Гомерови. Та усе це й досі не надруковане. Найраніші оригінальні поезії Навроцького мають чимале значіння для пізнання поглядів і провідних ідей Кирило-Мефодієвського братства, які він висловлює досить ясно і певно. Родився Навроцький 28 липня 1823 р. в селі Антонівці, Золотоношського повіту, в Полтавщині. Вчився спочатку в залотоношському повітовому училищі, а потім в полтавській гімназії і київському університеті на філософичному oddілі. В 1847 році скінчив він університет з званням дійсного студента і цього ж року, по доносу студента Петрова, його, разом з Шевченком, Костомаровим і иншими братчиками Кирило-Мефодієвського братства, арештовано і одвезено в „третє oddілення“ в Петербург, а через 2 місяці вислано в Вятку. Тут його продержано 6 місяців в тюрмі, а потому назначено на службу, писарем в земський суд, в Слабугу Вятської губернії. В 1849 році Навроцького переведено в Курськ. В 1851 році його визволено з-під догляду поліції, і 1853 року він перейшов на службу в Петербург; з Петербурга він в 1858 р. переїхав в Темир-Хан-Шуру (Дагестанської області), а звідтіль, в 1870 році, в Ерівань совітником губерньського правління...

Джерела для біографії: 1) *Оюновський*—Іст. літ. руск.; 2) *Петров*—Очерки укр. лит.

з Гейне.

Знову поле зеленіє,
 Стало густо в гаї,
 Вітерець тихенький з його
 Теплом повіває...
 Сонце світить, сонце гріє,
 Весело сміється...
 Прийшла, весно! і з тобою
 Серце знову б'ється.
 І твій голос, соловейку,
 Рознісся по гаю...
 Чого ж пісню свою щирю
 Ти сумно співаєш?
 То тихесенько ти плачеш,
 То гірко ридаєш?..
 Знаю, знаю: у тій пісні
 Серце виливаєш.

*
 * *

Поле моє, поле,
 Неоране поле!
 Доле моя, доле,
 Непроглядна доле!
 Сім літ ходив з дому
 Зароблять худобу,
 Та приніс до-дому.
 Порожню торбу.
 Гляну я на поле—
 Густо зеленіє,
 Не жито-пшениця
 —Трава половіє.
 Ой, зорав би поле,
 Та волів немає;
 Ще б пошукав долі—
 Та сил не хватає.
 Ой, піду я в хату,
 Сяду поміркую;

Може там пораду
 Собі ізнайду я.
 Сумно стоїть хата,
 Набик похилилась,
 На городі тільки
 Кропива вродилась.
 Холодно і пусто...
 І жінка, і діти
 Давно виглядають
 Мене на тім світі.
 Пішов би до їх я,
 Так держусь-кріплюся...
 Нехай іще горя
 Трохи наберуся.
 Нехай ще страшні
 Та люті муки
 Попомучать в світі,
 Поки скрутить руки.
 Нехай погуляє,
 Нехай покепкує,
 Нехай ще зі мною
 Доля пожартує.
 Годі ледащицю
 Шукать-виглядати:
 Пора вже спочинок,
 Спокій собі дати.
 Годі! потихеньку
 В шинок помандрую,
 Тієї лихої
 Трошки покуштую.
 Покуштую ввечір,
 Покуштую вранці,
 Та й ляжу гарненько
 В зеленім байраці.
 З вечора і з ранку
 Буду куштувати—
 В зеленім байраці
 Долі виглядати.
 Чи вигляну-вижду,
 Чи вже не діждуся,
 А шукати злої
 Сам не піднімуся.

П. Річицький.

Поесії Річицького друковалися в „Складках — Альманахах“ Александрова р.р. 1887 і 1893 (на внутрішній окладці 1892) і Білморського р.р. 1896 і 1897, а також в українських декламаторах: „Розвага“, „Досвітні Огні“ і инш.

ЦАРЬ МІДАС

Стародавня легенда.

В покоях дорогих і на роскошнім троні,
В одежі золотій і в золотій короні
Сидів задумавши Фрігійський царь Мідас.
Як тільки сояшний останній промінь згас,
Казав він принести свої скарбові скрині
І, одчинивші їх, звелів в одній годині
Все разом освітити і диво дивне стало:
В тих скринях золото, як жар в пічі,
Засяло,
Заграло навкруги: мов сонце ізійшло,
Сліпучим сявом покої залило.
Залюбувався царь на купи золоті...
„О, праведні боги! О, вічні, святі!“
Од серця щірого промовив царь Мідас:
— „Послухайте мене, молюся я до вас:
Я хочу золота, я золота бажаю,
Щоб скільки є в землі од краю і до краю,
Щоб все мое було. О, ні, цього ще й мало!
Пошліть міні той дар, щоб золотом ставало
Усе, до чого я хоч приторкнувся рукою,
Або гуляючи хоч наступлю ногою“.
На другий день Мідас, з постелі вставши
пізно,
Остовбенів зовсім: постіль його залізна

Зробилась золота! Він приторкнувся до
стіни—
І стіни золоті! Біжить до саду він,—
Трава і дерева, квітки і весь садок,
І гребля, і місток, і з рибою ставок—
Все золотом стає! Вбігає царь до хати—
І з радощів таких став слуг він обнімати,
І тільки він пройшов чоломкаючись з
ними,—
Всі слуги стали в мить стовпами золотими.
Вжахнувся царь Мідас... Іде в свої покої;
Зустріли тут його коханих діток двоє:
Як квіточка, дочка і кучерявий син,
Підбігли до царя—і тут же в раз один
Перед царем упали... З ляку царь оmlів...
Та сила чарівна, священний дар богів,
Йому в прокляття стала... Все, що серцю
мило,
Усе, що там жило, все вічним сном спочило...
Природи більш нема, кругом все золоте,
І все округ його і мертве, і пuste,
Сидить, сумує царь... Хоч би де тварь
живая...
І серце тиша рве мертвучая, німа,
Але ось чує царь, бренчить коло вікна
Комашка чуть жива; летить в вікно вона;
Витає царь її, неначе рідну неньку,

З любов'ю ходе він за нею потихеньку;
 Як ока, стереже. Комашка політала,
 Торкнулась об царя і тут же мертва
 впала...
 І тільки баче царь, як хмара геть не-
 сється,
 І тільки чує царь, як серце в горі б'ється...

ЛЮБІТЕ СВОЇХ ВОРОГІВ.

Які то недобрі бувають ті люди!
 Учора полаявся з одним,
 То він вже—диви!—позиватися буде,
 Лякає мене мировим...
 А я, так прощаю,—щастя йому, доле!
 Бо скоро минає мій гнів;
 Святеє писаніє також глаголе:
 Любіте своїх ворогів.
 —„Не пий ти горилки—то ворог наш лю-
 тий“.

Міні пан-отець наш казав,
 —„Дивися, який ти: невмитий, роздутий,
 Під тинном всю ніченьку спав!
 Що мав, то пропив ти, і тіло он голе,
 Ба, певно сьогодні й не їв“...
 Горілка наш ворог?

Писання глаголе:

Любіте своїх ворогів,
 Стара за куму мене чисто заїла:
 —„Гляди ти, сякий та такий!
 Кума наше щастя й життя отруїла,
 Кума—то наш ворог лихий.
 Не смій ти ходити до неї ніколи!
 З кумасиних брів ти здурів!“
 Мій ворог кума?

А писання глаголе:

Любіте своїх ворогів.
 А то ні за віщо та збила раз бучу
 Моя невгамонна стара:
 Що я її ворог, що я її мучу,
 Що мов-би не знає добра...

А я тільки вдаривсь руками об поли,
 І тихо на те одповів:
 „Як ворог я твій, то писання глаголе:
 Любіте своїх ворогів!“

Г у л ь н я.

Гей, за вчора й за сьогодні
 Прогуляв я хліб на корні;
 Ще ж гуляти й завтра буду,
 Як де грошей роздобуду.
 Лий, горілки, меду, пива...
 Лий, шинкарко чорнобрива!
 Буду пити та гуляти,
 Буду серце гамувати!
 Бо серце, бажаючи волі,
 Не хоче коритись недолі,
 Не хоче коритись, не може...
 Так плач же, о, серце негоже!
 Так плач же... Заплачмо обоє...
 О, серце! О, лихо з тобою...
 Чого ти таке городовите?..
 Не хочеш із злиднями жити.
 Гей, злидні, боровся я з вами;
 Здоров'я позбувся за трудами,
 Мене ж ви здолали,—пануйте!
 Та біднеє серце шматуйте.
 Я бачив, як ви мою милу
 Звели у глухую могилу...
 А дітки?.. О, Боже мій милий?!
 Хіба ж і вони согрішили?
 Душа вже терпіти не може...
 Де ж сила? Де ж сила, мій Боже!
 Як гірко про те споминати...
 І розуму лучше б не мати.
 Лий же, лий горілки й пива...
 Лий, шинкарко чорнобрива!
 Буду розум заливати,
 Буду серце гамувати..

Н. ШАМРАЄВ.

Поезії Шамраєва друковалися в „Складках-Альманахах“ Александра р.р. 1887 і 1893 (на внутрішній окладці 1892) і Вілювського р.р. 1896 і 1897, а також в „Акордах“, в українському декламаторі „Розвага“ і инш.

Вулиця.

Ой, п'є, гуля вся вулиця,
До кобзаря всяк тулиться;
Кобзарь пісень вишукує,
Та голосно вигукує:
„Гей, парубки, дівчачонька,
Оце вам вся порадонька,
Я співамн й музикою
Все горе вам розмикаю.

Ой, гра кобзарь, не журиться;
А дід Петро знай хмуриться,
Бо тих пісень про кралечку
Не любе дід ще змалечку.
В школі вчив він указники,
Де писано, що в празники
Не можна, бач, під хатами
Водить танки з дівчатами.

Ой, гра кобзарь, триндикає,
А дід Петро викрикує:
„Кобзарю, цить з музикою;
Штани тобі підсмикаю!
Нехай народ послухає,
Та правдоньки понюхає,
Як я скажу з писанія
Про бісовські плясанія“.

Почав дідусь розказувать,
Та ще й листи показувать,

Що буцім він для пам'яті,
Списав колись із грамоти.
Стоїть Петро, розказує
Так, мов квачем розмазує;
А парубок русявенький,
Молоденький, та жвавенький
Край діда став та й дивиться,
Та й кривиться, та й кривиться.

От-от би вже розрюмався...

А далі мов роздумався:
Вхопив листи пописані,
Та лясь Петра по лисині!
„Оце тобі, дідусеньку,
Та за мою Марусеньку,
Щоб не втішав сопілкою,
Не частував горілкою“.

Не журисьь.

(Пісня)

Не журисьь, козаче,
Що життя минає!

Хай по йому плаче
Той, хто долю має.

А тобі, мій друже,
Нічого втрачати,—
Не жайхайся ж дуже
Дошаної хати.

В ній цвяшки міцні
 Затамують гарно
 Золоті надії,
 Що зоріли марно.
 І не буде знову
 Докучного лиха,
 Бо в труну соснову
 Не загляне й стиха.
 Та й жалю не вчиниш
 Ти людині жодній,
 Як на вік спочинеш
 У землі холодній.

Чого я жду?

Чого я жду, чого бажаю?
 Кому я жалю завдаю?
 І досі сам про те не знаю,
 Куди піду я, де сховаю
 Журбу пекельную свою.
 За лихом лихо наглядає,
 Щоб силу без кінця гнітить...
 На серце камінь налягає—
 А долі все міні немає,
 І не бачив я й на мить.
 За віщо ж так, мій Боже милий,
 Судилося конать міні?
 І доки ж ждять святої Сили,
 Що дух підійме мій похилий
 І принесе щасливі дні?

Лірнику.

(Посв. Я. і Щоголеву)

Тяжкі й смутні
 Твої пісні
 Про бідну нашу долю,

В їх щира річ,
 В їх серця міч,
 Котре мов стогне з болю.
 Чого ж, на жаль,
 Одна печаль
 В їх оддається тихо?
 Міні твій спів
 Знов зворушив
 На мить забуте лихо.
 В міні він знов.
 Хвилює кров
 І будить люту думу,
 Що сон жене
 І силу гине
 Вагою сліз та суму.
 Лиш ті лихі,
 Що вік глухі,
 Твою не вчують мову;
 Вони всяк час
 Були між нас,
 Та певно й будуть знову.
 Не потурай,
 Та гучно грай
 На струнах, повних гарту
 Щоб од отих
 Пісень журних
 Було нам не до жарту!
 Про рідний край,
 Співець наш, грай,
 Щоб ми й за давне чули,
 Щоб ту гучну
 Старовину
 Зневажно не забули!
 Виводь пісні
 Й про наші дні,—
 Тебе ми слухать станем
 І поготів
 Журний твій спів
 Любить не перестанем.

МАРІЙКА ПІДГІРЯНКА.

Поезії Марійки Підгірянки друкуються в „Літературно-Науковому Віснику“ і инш. з 1904 року. Де які її поезії визначаються гарним граціозним народнім стилем галицької України; у авторки помітна щирість і поетичний дар. Недавно у Львові вийшов збірник її поезій „Відгуки душі“.

КОЛОМИЙКИ.

I.

Ой, із гори, з верховини дує вітер, дує.
Чогось в мене, моя нене, серденько
банує.

Чогось в мене, моя мати, вливає сер-
денько,

Та як лише стане грати сопілка дрібненько.
Сопілочка грає, грає, як би була срібна;
Але ж бо ся вливає коломийка дрібна.
Але ж бо то лине, лине, але ж бо то тужить;
Чогось в мене, моя нене, болить серце
дуже...

II.

Та як тая сопілочка заграє, засвище,
Здається, мій товаришу, що родина ближче.
Та як тая коломийка задзвонить в сопілці,
Здається, мій товаришу, що пасемо вівці.
Вітер віє, сонце сяє, овечка пасеться,
А сопілка виграє, а голос несеться.

III.

Звідси туга, звідти друга, звідтам жалі-жалі;
Лишу, лишу верховину, а сам піду далі.
Ото-сь мене, моя мати, плакала, ховала,
Щоби-сь мене, моя мати, у жовніри дала.
Ото-сь мої кучерики змивала у руті;
Впадуть панам по-під ноги кучерики круті.
Впадуть панам по-під ноги, застелять під-
логи,
Вже не будеш, моя мати, кучерів чесати

IV.

А як будеш, моя нене, слати лист до мене,
Пиши його пером срібним, писаннячком
дрібним.

Засій його, моя нене, писанням, як маком,
Посилай 'го, моя нене, чорноперим птахом.
Посилай 'го із вітрами з гори на долину,
Роспиши ми словечками рідну верховину.
Роспиши ми ялиною, та й полониною,
Розмалюй ми овечками, та й ще смеречками.
Хай ліщина росов плаче дрібненько, дріб-
ненько;

Хай Черемош реве, скаче, ненько ж моя,
ненько!

А я буду лист читати, слізьми обливати,
Та й родину споминати, мати ж моя, мати!

V.

Насіяла дівчинонька в городчику руті,
Та для того легіника, що пішов в рекрути.
До схід сонця посіяла, вечір поливала;
Та для того рекрутика, що його кохала.
Ой, ти рудо, моя рудо розрослася круто;
Пішов милий у рекрути,—за його не чути.
Пішов милий у рекрути, та й там ся за-
бавив;
Біле личко, чорні брови на Бога оставив.
Було мене, мій миленький, саму не лишати,
Прийшли рано в неділеньку од богача
свати.

Каже мати руку дати,—рушники готові...
Сиві очі, чорні брови, бувайте здорові!

VI.

Сіяла я конопельки та густо, гей густо,
Вишивала рушниченьки, та пусто, гей
пусто!

Я рушники тонко пряла, шовком вишивала,
Миленькому готувала, нелюбові дала.

СПІВАНКИ.

I.

По-під гору стежечка,
По-під ліс,
Туди мої співанки
Вітер ніс.
Гей, веселі співанки,
Пишний май,
Вилилися радощі
Через край.

А вже тую стежечку
Сніг припав,
А вже мої жалощі
Жаль приспав.
Де ж ви, мої співанки?
Де ж мій рай?
Вилилися жалощі
Через край.

II.

Спокійна, ясна ніч
Іде з-за гір,
Сіяє вже безліч
Золотих зір.
Моргають зірки ті
Міні раз-в-раз:
Покинь шляхи земські,
Ходи до нас!

Світити з нами меш
На весь обрій,
Тут вічний рай знайдеш,
Вічний спокій...

Пішла би, зорі, я
До вас, до вас...
Тужить душа моя
До неба крєс.

Тонула б в срібній млі,
Світячи в даль,
Та щось міні землі
Так дуже жаль...

* * *

Смереко, смереко,
Ото-сь затужила,
То-сь ся задивила,
У ту даль, мов з лелій,
У той край веселий
Далеко...

Смереко, смереко,
Смерекови шуми,
Чи шлеш свої думи,
Де твоя родина
Й де твоя дружина,
Смереко?

Смереко, смереко,
Не шуми так шумно,
Бо і міні сумно,
Й міні болить серце,
І міні, сестрице,
Не легко...

Смереко, смереко,
Зелена, висока,
І ти одинока,
І я одинока:
Обі ми од роду
Далеко...

ЩЕ ДЖЕРЕЛА ДЛЯ БІОГРАФІЙ І ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОЕТІВ.

Артемовський-Гуляк, П.

1) *Оюновський*—Іст. літ. ч. II; 2) *Петров*—Оч. іст. укр. літер. XIX ст.; 3) *Куліш*—Артемовський-Гуляк (Основа, р. 1861, кн. III); 4) *Комисський*—Відчити з іст. руськ.-укр. письм. (Світ, р. 1881); 5) *Студинський*—Літерат. замітки (Львів, 1901); 6) *Студинський*—Котляревський і Артемовський (Львів, 1901). 7) *Енци. слов. Брокг. і Ефр.*, т. 2 кн. III; 8) *Больш. энц. тов. „Просвіщення“*, т. 2-й; 9) „Вік“, т. I (Київ, 1902); 10) *Дашкевич*—Отзв о сочиненіи г. Петрова „Очерки ист. укр. литер. XIX стол.“ (Отчет. о 29-м присужденіи уваровских премій. С.-Пб. 1888).

Афанасьєв-(Чужбинський), О.

1) *Комисський О. Я.*—Біографічна замітка („Зоря“ 1887, IV).

Боровиковський, Л.

1) *Оюновський*—Іст. літ. ч. II; 2) *Петров*—Очерки іст. укр. літ. XIX ст.; 3) *Комисський*—Відчити з іст. русько-укр. письм. (Світ, р. 1881, ч. 8 і 9); 4) *Енци. слов. Брокг. і Ефр.* т. IV; 5) „Вік“, т. I (Київ, 1902); 6) *Дашкевич*—Отз. о соч. г. Петрова...

Глібів, Л.

1) *Дашкевич*—Отз. о соч. г. Петрова...

Головацький, Я.

1) *Оюновський*—Іст. літ. ч. IV; 2) *Питиш*—Історія русск. етнографіи. т. III. 3) *Енци. слов. Брокг. і Ефр.*, т. IX; 4) *Больш. энц. тов. „Просвіщення“*, т. VII; 5) „Вік“, т. I (Київ, 1902); 6) Вступна стаття і коротенька біографія (Руска письменність. III. Твори Марк. Шашк., Як. Голов., Николи Устияновича, Ант. Могилян. Львів, 1906); 7) *Дашкевич*—Отз. о сочин. г. Петрова...

Гребінка, Є.

1) *Оюновський*—Іст. літ. ч. II; 2) *Петров*—Оч. іст. укр. лит. XIX ст.; 3) *Комисський*—Відчити з іст. руськ.-укр. письм. (Світ, р. 1881, ч. 8 і 9); 4) *Коваленко Г.*—Життя Євгена Гребінки („Л.-Н. Вістн.“, р. 1899, кн. II); 5) *Лесевич*—Є. П. Гребенка („Дніпровская Молва“, р. 1899; 6) *Енци. слов. Брокг. и Ефр.*, т. XXа; 7) *Больш. энц. тов. „Просвіщення“*, т. VII; 8) „Вік“, т. I. (Київ, 1902); 9) *Грінченко, Б.*—Оповідання про Євг. Греб. (С.-Пб. 1902); 10) *Дашкевич*—Отз. о соч. г. Петрова...

Грінченко, Б.

1) *Чернятський-Старицька Л.*—Б. Грінченко. Писання т. I. (Крит. стаття. К. 1905).

Козловський, О.

Мочульський, Мих.—Біографічно-Літературний Нарис. (Науковий збірник, присвячений проф. М. Грушевському, Львів, 1906).

Комарова, Г.

Род. 30 марта 1877 р. в г. Острогжську Вороніжськ. губ., де її батько, український діяч, був тоді присяжним адвокатом. Вчилася дома. Поезії Комарової друковані, крім „Літ.-Наук. Вістн.“, в „Кіевск. Стар.“, „Акордах“, „Розвазі“, „Досвіти. Огнях“ і инш.

1) *В. М.*—Галина Комарова—Починок. Од. 1905 („Нова Гром.“, 1906, кн. 1); 2) Рецензія Гр. Сьогобочного в „Кіевск. Газеті“ (1906 р. № 146).

Кониський, О.

1) *Дашкевич*—Отз. о соч. г. Петрова...

Костомаров, М.

1) *Огоновський*—Іст. літ., ч. II й IV; 2) *Антонович, Науменко, Беренштам* і інші („Кієвск. Стар.“, р. 1885); 3) *Пытин*—Іст. русск. этногр., т. III; 4) Автобіографія („Литературное наследіе“, С.-Пб., 1890); 5) „Вік“, т. I. (Київ, 1902); 6) Коротенька біографія (Руска письменність. IV. Твори Амвр. Метл. і Мик. Костомар. Вид. тов. „Просвіта“. Львів, 1906); 7) Біографія (Збірник творів Ієремії Галки. Одеса, 1875); 8) *Данилов, В.*—Матер. для біогр. Н. И. Костом. (К. 1908); 9) *Драгоманов, М.*—М. Ів. Костомарів (Льв. 1901); 10) *Дашкевич*—Отз. о соч. г. Петрова...

Котляревський Ів.

1) *Пытин* і *Спасович*—Історія слав. литератур., т. I; 2) *Петров*—Оч. ист. укр. литер. XIX ст.; 3) *Огоновський*—істор. літер. ч. II; 4) *Дашкевич*—Отзв о сочин. г. Петрова „Оч. ист. укр. лит. XIX ст.“ (Отчет о XXIX присужденіи уваровских премій С.-Пб. 1888); 5) Энц. слов. Брокг. и Ефр., т. XVI; 6) *Стещенко, И.*—Поэзія Котляревскаго.—И. П. Котл. и Осипов.—Котляр. в світѣ критики (К. 1898); 7) *Житський, П.*—Энеида—Котляревскаго и древнѣйш. список ея в связи с обзор. малорусск. литер. XVIII вѣка. (К. 1900); 8) *Стещенко, И.*—Ив. Петр. Котляревскій, автор укр. „Энеиды“. Критич. біогр. (К. 1902); 9) „Вік“, т. I. (Київ, 1902); 10) Больш. энц. тов. „Просвѣщеніе“, т. XI; 11) Бібліографичний показчик видань Котляревського творів та писань про його: I Відділ А.—Видання творів Котляревського. II Відділ В.—Що про Котляревського та його твори писано („На вічну пам'ять Котляревському“. Літерат. збірник Київ, 1904 р.); 12) Коротенька біографія (Руска письменність. I. Твори Ів. Котляр., Петр. Артемовск.-Гулака, Євг. Гребінки. Видан. тов. „Просвіта“. Львів, 1904); 13) *Гордицький, Я.*—Причинки до студій над „Енеїдою“ І. Котляревського. I ч. (Коломия, 1907)

Кузьменко, П.

1) Больш. энц. тов. „Просв.“, т. XI.

Кулик, В.

Дашкевич—Отз. о соч. г. Петрова...

Куліш, П.

1) *Дашкевич*—Отз. о соч. г. Петрова... 2) *Ш-ов, Н.*—У могил. П. А. Кулиша и В. М. Вѣлозерскаго. (К. 1899); 3) *Данилов, В.*—П. А. Кулиш и „Кієвск. Стар.“ под ред. О. Г. Лебединцева (К. 1908); 4) *Грінченко Борис:* До історії Кулішевих „Досвіток“ (Науковий Збірник, присвячений проф. М. Грушевському, Львів, 1906).

Мальований, В.

Симоніона, М.—Бувальщина—спомини („Літ.-Наук. Вісти.“, 1908, IV).

Метлінський, А.

1) *Огоновський*—Іст. літ., ч. II; 2) *Петров*—Оч. ист. укр. літ. XIX ст.; 3) Энц. сл. Брокг. и Ефр., т. XIX; 4) Больш. энц. тов. „Просвѣщ.“, т. XIII; 5) „Вік“, т. I. (Київ, 1902); 6) Коротенька біографія (Руска письменність. IV. Твори Амвр. Метл. і Мик. Костомар. Видан. тов. „Просвіта“, Львів, 1906); 7) *Дашкевич*—Отз. о соч. г. Петрова...

Могилянницький, А.

1) Энц. слов. Брокг. и Ефр., т. XIXа; 2) Больш. энц. тов. „Просвѣщ.“, т. XIII; 3) Коротенька біографія (Руска письменність. III. Твори Марк. Шашк., Як. Голов., Николи Устиянов., Ант. Могилян. Вид. тов. „Просвіта“. Львів, 1906).

Навроцький, О.

1) Энц. слов. Брокг. и Ефр., т. XX; 2) Больш. энц. тов. „Просвѣщ.“, т. XIII.

Старицький, М.

1) *Грушевський, С.*—Сучасне українське письменство. („Л.-Н. В.“, 1908, XI); 2) *Дашкевич*—Отз. о соч. г. Петрова ..

Українка, Л.

Грушевський, С.—Сучасне укр. письменство. („Л.-Н. Вістн.“, 1908, XI).

Устиянович, М.

- 1) *Енци. слов. Брокг. и Ефр.* т. XXXV; 2) *Вольш. энц. тов. „Посвѣщеніє“*, т. XIX; 3) *„Вік“*, т. I (Київ, 1902); 4) *Коротенька біографія (Руска письменність. III. Твори Марк. Шашк., Як. Головацьк., Николи Устияновича, Ант. Могилян. Вид. тов. „Просвіта“*. Львів, 1906).

Чарнецький, С.

Родився 1881 р. в Шманьківцях на галицькому Поділля. Народню й середню школу скінчив у Станиславові, опісля перейшов у Львів на технічні студії. Скінчивши їх, в 1907 поступив на службу в технічному oddілі краєвої управл.. Втрапивши рано батьків, попав під польське оточення і вплив, і перші поезії писав польською мовою. І тільки, коли почалась у Львові гаряча боротьба за український університет, у його прокинулась українська свідомість. І з того часу він пише українською мовою поезії, критичні і інші статті. Перші його поезії з циклу „Літні ночі“ були надруковані в „Молодія України“ 1899 (а не 1901 р.). Потім його поезії друкувалися в „Руслані“, в „Буковині“, „Акордах“, „Світі“ і инш. Чарнецький належить до видавництва „Молода Муза“ (у Львові). В 1908 р. це видавництво видало першу збірку його поезій „В годині сумерку“...

Чубинський, П.

- 1) *Дашкевич*—Отз. о соч. г. Петрова...

Шашкевич, М.

1) *Опоновський*—Іст. літ. ч. II; 2) *Жоховський*—Життя і значіння М. Шашкевича і в додатку матеріали і замітки до генези русько-народи. відродження в Галичині (Льв., 1896); 3) *Енци. слов. Брокг. и Ефр.*, т. XXXIII; 4) *„Вік“*, т. I. (Київ, 1902); 5) *Вступна стаття і коротенька біографія (Руска письменність. III. Твори Маркіяна Шашк., Як. Голов., Николи Устиянов., Ант. Могилян. Вид. тов. „Просвіта“* Львів, 1906); 6) *Житє і значінє М. Шашкевича, на пам'ять 50-х роковин його смерті.* (Льв., 1893); 7) *Дашкевич*—Отз. о соч. г. Петрова... 8) *Михайло Тершаковець*—Причинок до студій над М. Шашкевичем („Науковий Збірник, присвячений проф. М. Грушевському“, Львів, 1906).

Шевченко, Т.

1) *Дашкевич*—Отз. о соч. г. Петрова (1888); 2) *Шевченко, Т.* (Біограф. бібл. Павленкова. Спб. 1891—1901); 3) *Гораско, В.*—Шевченко живописець и гравер (Южно-руссіє очерки и портреты, К. 1898); 4) *Беренштам, В.*—Шевченко и простолюдины, его знакомцы (из встрѣч и воспоминаній, К. 1900); 5) *Андрієвскій, А.*—Поминки Шевченка в сорок годовщ. его смерти 28 февр. 1901; 6) *Іванов, І. І.*—Новая культурная сила. Рус пис. XIX в. Спб., 1901; 7) *Франко, Ів.*—Шевченко героем польської революційної легенди, Льв. 1901; 8) *Стороженко, Н.*—Из области литературы. Статті, рѣчи, рецензії. М. 1902; 9) *Комаров, М.*—Т. Г. Шевченко в литературѣ и искусствѣ (Од. 1903); 10) *Сірко, Ф.*—Т. Шевченко і його думки про громадське життя. Льв. 1904; 11) *Добролюбов, Н. А.*—Сочиненія, т. III, Спб. 1905; 12) *Драгоманов, М.*—Шевченко, українофилі і соціалізм, Льв. 1906; 13) *Єфремов, С.*—Офіційна російська критика на Шевченка з 1865 р. (Науковий збірник, присвячений проф. Грушевському, Льв., 1906); 14) *Доманицький, В.*—Критичний розслід над текстом „Кобзаря“ (К. 1907); 15) *Єфремов, С.*—Шевченко і укр. письменство К. 1907; 16) *Єфремов, С.*—Т. Шевченко, життя його та діла (К., 1908).

ХРОНОЛОГИЧНИЙ ПОКАЖЧИК, КОЛИ ВПЕРШЕ БУЛИ НАДРУКОВАНІ ТВОРИ ПОЕТИВ.

1798	1863
1. Котляревський, Ів.	31. Воробкевич, С.
1817	1865
2. Артемовський-Гулак, П.	32. Старицький, М.
1829	1867
3. Боровиковський, Л.	33. Левицький, О.
1831	1868
4. Гребінка, Євг.	34. Воробкевич, Г.
1835	1871
5. Шашкевич, М.	35. Чубинський, П.
1836	1872
6. Устиянович, М.	36. Устиянович, К.
1837	1874
7. Головацький, Я.	37. Франко, І.
1838	1876
8. Могильницький, А.	38. Білнловський, К.
9. Костомаров, М.	39. Манжура, І.
1839	40. Пчілка, О.
10. Метлінський, А.	1879
1840	41. Масляк, В.
11. Шевченко, Т.	1880
1841	42. Грабович, І.
12. Афанасьєв-Чужбинський, О.	1881
13. Забіла, В.	43. Гринченко, Б.
14. Корсун, О.	44. Шнайдер, Ю.
15. Петренко, М:	1883
1843	45. Бобенко, А.
16. Думитрашко, К.	46. Кононенко, М.
17. Куліш, П.	47. Корженко.
18. Щоголів, Я.	48. Нищинський, П.
1848	1884
19. Александров, С.	49. Жарко, Як.
20. Макаровський, М.	50. Попович-Боярська, К.
1853	51. Українка, Л.
21. Глібів, Л.	52. Ценглевич, К.
1859	1885
22. Кузьменко, П.	53. Верляев, С.
1861	54. Дніпрова-Чайка.
23. Александров, В.	55. Маковой, Й.
24. Кониський, О.	56. Ухач-Охорович, К.
25. Кулик, В.	1886
26. Мова, В.	57. Залозний, П.
27. Руданський, С.	58. Маслов-Стокіз, В.
28. Навроцький, О.	59. Панченко, П. (в полов. 80 р.).
29. Федькович, Й.	60. Самійленко, В.
1862	61. Старицька-Черняхівська, Л.
30. Вербицький, М.	

1887

- 62. Еачинський, М.
- 63. Колесса, О.
- 64. Річицький, П.
- 65. Романова, О.
- 96. Шамаев, Н.
- 67. Шелухин, С.

1889

- 68. Вікторок.
- 69. Ганин-Буцманюк, І.
- 70. Кримський, А^в
- 71. С. Олександра.

Поч. 90-х р.р.

- 72. Грабовський, П.
- 73. Славінський, М.
- 74. Стешенко, І.

1890

- 75. Кернеренко, Г.
- 76. Щурат, В.

1891

- 77. Галка, О.
- 78. Голота, П.
- 79. Загірня, М.
- 80. Яримчевський, С.

1892

- 81. Липа, І.

1893

- 82. Вороний, М.

1894

- 83. Галіп, Т.

1895

- 84. Лепкий, Б.
- 85. Ружний, І.
- 86. Чернявський, М.

1897

- 87. Залізник, В.
- 88. Крижан-паша.
- 89. Мальований, В.

1898

- 90. Кибальчич, Н.
- 91. Козловський, О.

1899

- 92. Карманський, П.
- 93. Кузьменко, М.
- 94. Мандичевський, Є.
- 95. Чарнецький, С.

1900

- 96. Вдовиченко, М.
- 97. Волох, С.
- 98. Доорохольський, О.
- 99. Коваленко, О.
- 100. Комарова, Г.
- 101. Милорадович, В.
- 102. Пачовський, В.

1901

- 103. Козачка
- 104. Шелудько, Ф.

1902

- 105. Луцький, О.

1903

- 106. Коківський; Ф.
- 107. Мартос, С.
- 108. Плюш, О.

1904

- 109. Підгірянка, М.
- 110. Черкасенко, С.

1905

- 111. Алчевська, Х.
- 112. Будяк, Ю.
- 113. Волошка, Л.
- 114. Олесь, О.
- 115. Романченко, Т.
- 116. Супруненко, Г.
- 117. Теняненко, П.

1906

- 118. Жук, М.
- 119. Капельгород
- 120. Капій, М.
- 121. Огієнко, І.
- 122. Онацький, Н.
- 123. Твердохліб, С.
- 124. Філянський, М.

1907

- 125. Алешко, В.
- 126. Гай, П.
- 127. Сохачевська, Л.
- 128. Тарноградський, В.
- 129. Чупринка, Г.
- 130. Шаповал, М.

1908

- 131. Мазюкевич, П.
- 132. Морозівна, В.
- 133. Петрушенко, Ф.
- 134. Цєбрівський, В. (в рос. Україні).

О г л а в

	стор.		стор.
Александров, В.		Вперед, гадко!	691
Кедр (з Гейне)	326	Минули літа!	692
Моя могила	324	Непогода	689
Пісня про гарбуза	328	Побратимові	691
Притча Христова про сіяча	323	Бердяєв, С.	
Розбите серце (з Гейне)	327	Вночі	327
Співанка (з Гейне)	325	До України	629
Українська мелодія (з Висоцького)	326	Моїм синам	628
Александров, С.		Пізно	628
Вовкулака (Уривок)	249	Святоіванські огні	630
До земляків	247	Білиловський, К.	
Наїздився та нагулявся	255	Дайте бо жить	467
Роздача короваю	252	Дівочий жаль	470
Алешко, В.		Елегія	467
Думка	1177	З Альпів	466
Елегія	1178	Клим Ганеба	465
По весні	1175	Минулись скорботи	468
Сліпець прозрів	1176	Моя пісня	463
Алчевська, Х.		Над могилою	469
Акації білі	1090	Невгамонна	463
Все життя оддала	1092	Пісня поета	470
До збуджених надій	1090	Праведник	464
До Кобилянської	1091	Суш	468
Душа—це конвалія ніжна	1089	Бобенко, А.	
Мімоза	1090	До України	518
Молодая та весела	1091	Зап'яжений кінь	517
Пісні лілії	1087	Марні сльози	519
Хризантеми схилились	1089	На півночі	518
Чи бачиш?	1089	Над могилою Котляревського	520
Артемовський-Гулак, П.		Не стою я під липою	519
Батько та син	42	Обоє ми, серце	517
До Пархома	57	Отаман	521
Пан	41	По Італії	522
Пан та собака	48	Боровиковський, Л.	
Рибалка (Укр. балада)	41	Багатий-бідний (Байка)	61
Рибка (Байка)	58	Будяк (Байка)	64
Солопій та Хівря	53	Волох	61
Твердовський (Балида)	43	До друкаря	62
Афанасьєв, О.		Клим	62
Гребінці	188	Крила у вітряка	62
Дівочька правда	190	Метелик (Байка)	64
Думка	190	Чорноморець	63
Мов синяя стрічка, Донець під горою	191	Будяк, Ю.	
Огнище	191	Весною	1081
Ой, у полі на роздоллі	189	Горе	1079
Шевченкові	187	До кобзи	1075
Бачинський, М.		До матері	1081
Братчики	692	До старших братів	1085

Дома і люди (Поема)	1077
Іділія	1883
Моє життя	1075
Пісня коліскова	1082
Сон і дійсність	1076
Сонце	1080
Хмара	1086
Вдовиченко, М.	
Вже замовкли денні гвари	996
Душа болить	995
З В. Галека	995
Стах (з Конопницької)	996
Я ще живий	993
Вербицький, М.	
Веснянка	342
Додому	339
Невольник	341
Ой, квіточка під росю	344
Плач Ярославим	343
Вівторок.	
З листа до матері	731
Волох, С.	
Вечіря зоря	1003
З Козлова (Невеселі думки)	1003
З Хвошинської (Спитавши розум свій)	1004
Кохання—слово чарівне	1001
Три тости	1001
Волошка, Л.	
Колись були	1109
Матері	1112
Спогад	1110
Чари весни	1107
Хто ти, я тебе не знаю	1110
Шевченкові	1111
Я думала—серце на віки	1109
Воробкевич, С.	
Заграй	349
Молодоте, одрадоште	350
Над Прутом	350
Рідна мова	348
Там в долі	347
Там на розі	349
Тепер аж догадалась ти	247
Воробкевич, Г.	
З думи „Берестечко“ (Уривок)	381
Мої думи	382
Моя дума	383
Сон	381
Вороний, М.	
Vae victis!	840
До моря	854
Євшан-зілля	848
Знов стелеться передо мною	837

З циклю „За брамою раю“, I, II, III, IV.	859
Ікар	855
Краю мій рідний!	852
Легенда	853
На озері	858
На скелі	856
Невже ж всесильне царство Арімана?	839
Ніч (Уривок з поеми)	854
Нігого!	859
Осокорі, I, II, III	841
Палінпсест	857
Соловейко	844
Сонце заходить	845
Sphägenmusik	846
То літньої ночі було	847
Хвиля	857
Хмари	843
Холодні хмари залягли блакить	838
Чи пам'ятаєш?	858
Я її в домовину живу поховав	847
Гай, П.	
Дума	1172
На кручі високій	1170
На провесні	1169
Невольник	1172
Показував людям я серце	1171
Розбиті надії	1171
Спомини	1169
Хмарка	1171
Галіп, Т.	
Веснянка	865
Думка	865
Intermezzo	868
Коляда	866
На розході	870
Пісня з села	868
Туга	867
Убогий край	869
Чужинець	867
Галка, О.	
До кобзаря	809
Заспівали козаченьки	808
Паничеві	807
Під Херсоном	810
Ганин-Буцманюк, Ів.	
Не чекай мене!	728
Сонному серцю	727
Хлопець-музика	725
Глібів, Л.	
Вджола і мухи	262
Вечір	260
Вовк та мишеня	261
Вовк та ягня	265
Горлиця й горобець	272

Громада	271	Смілі майстри	767
Жаба і віл	267	Сон	755
Журба	259	Сон черниці (з Алухтина)	765
Орачі і мухи	263	Співцєві	760
Осел і соловей	269	Ти вітала тут, доле щаслива	770
Лисиця і ховрах	264	Ти міні признався (з Ади Негрі)	757
Собака і кінь	268	Угамуйсь, моє серце	769
Солом'яний дід	268	Хай темніють виднокони	756
У степу	273		
Чиж і голуб	270	Гребінка, Є.	
Головацький, Я.		Ведмежий суд	77
Весна	102	Віл	77
Два віночки	100	Ворона і ягня	74
Ой, сумна-сь, сумна темна ніченька	99	Грішник	78
Річка	101	Дядько на дзвіниці	78
Туга за родиною	99	Лебідь і гуси (Байка)	71
Голота, П.		Могилни родини	75
До долі	813	Рибалка (Байка)	67
Скорбна дума	813	Рожа та хміль (Байка)	69
Грабович, І.		Соловей (Байка)	72
В задумі	487	Сонце та вітер	73
Війна	486	Сонце та хмари	69
Люби	486	Українська мелодія	75
На добра-ніч	483	Цап	70
На родині	483	Човен	68
Не вернесь	483		
Полечу в той край	484	Грінченко, Б.	
Чого я бажаю	485	Блискучі зорі	499
Грабовський, П.		Великий день (Мельницький)	493
Батькова рада	761	Весна	499
Виходиш ти із рідної оселі (з Леопарді)	768	Вночі на могилі	503
В червонім убранні (з Ади Негрі)	773	Вона співа	497
Доля	755	Деспо (переспів)	506
До матері	756	До праці	494
Дочка до матері	762	Землякам	495
Душею я вчора оджив	768	І згадались міні	497
Заспів	755	І молилася я	494
Знову сонце, зелень, квіти (з Чавча- вадзе)	761	Квітчані сльози	491
Іх сотні, тисячі (з Ади Негрі)	758	Лісовий царь	502
Кобзарь	769	Не гордуй ти життям	496
Коли часом бенкет	762	Не лякайся	504
Магнат (з Петєфі)	763	Отаман Музика	500
Не росцвівши, квіти зжовкли	767	Переспів (з Гейне)	504
Ні, не спинять серця втрати	766	Про пшеницю (з Боровнковського)	498
Пісня про сорочку (з Томаса Гуда)	770	Проміняям усе золотило	495
Покинута (з Г. Луйга)	763	Серед поля	491
Рідний краю, діток маєш (з Мікель Анджело)	772	Хлібороб	492
Розвага	756	Смутні картини	503
Роси (з Конопницької)	764		
Ростьохкавсьи соловейко	757	Дніпрова Чайка.	
Рученьки навхрест поклав ти	760	Безшасна	616
Сироти	765	Бурун	619
		Буря	620
		Єрихонська рожа	618
		Зірка	623
		Ліки	619
		Мати	613

Мури	617
На Лимані	621
Нічною добю	622
О, дужий	918
Щербата	622
Доорохольский, О.	
Не співай нам тепер, бандуристе	997
Ніч, ніби день той	998
Поле, давно вже плугами пооране	997
Рідний, окривджений краю	999
Я виру і вже, знається, скоро	1000
Думитрашко, К.	
Змій	1220
Золотоноша	1223
Поминки	1217
Часи	1217
Жарко, Я.	
Балада (на позич. мотив)	591
В небесах	595
Вовк та журавель	589
Грім ударив	594
Засць та дяк	593
Ой, дайте міні	590
Ой, полети, соловейку	591
Проминуло літо	591
Рябко	589
Терен	589
Хмара	587
Чайка	594
Жук, М.	
До України	1134
Королева	1132
Стогне вітер	1133
Чом я не сон	1129
Щодня я про тебе співаю	1132
Я кохаю тебе	1131
Забіла, В.	
Вітер	173
Осінній вітер	171
Пугач	170
Соловей	169
Туга серця	174
Човник	172
Загірня, М.	
Мое щастя	818
Я для краю свого працював	817
Залізник, В.	
Дивний край	912
До бандури	913
Колісанка (з минулого)	914
Мій край	910
Ніч	909
Страшне створіння	912
Чіє?	911

Залозний, П.	
Вітер з півночі	675
В парі	679
В самоті	677
Дніпро	675
З Лермонтова (Зустрілися на схід сонця)	676
З Лермонтова (Коли у погляді твоєму)	676
За сестрою	677
Зневіря	678
Ішла недоля степом	679
Місяць та зорі на небі	680
Наша слава	682
Отак і дні мої минули	681
Сиротина! Боже добрий!	681
Спомин	681
Чого я сумую	680
Капельгородський, П.	
В степу нічу	1122
Въязень (з Лермонтова)	1117
Друже, брате мій (з Надсона)	1116
Збирання податків (з Беранже)	1119
Нічу	1120
Не сумуй!	1118
Осінь	1116
Пісня	1118
Пісня знесилоного серця	1115
Плугатирь	1113
У негоду	1121
Хмари	1120
Капій, М.	
Весною	1126
З синіх гір	1125
З циклю „Ізраїль“. (Фрагмент)	1126
Не пытайте	1128
Прийди до мене	1123
Росцвілися квітки	1125
Я гадав, що по днях	1126
Карманський, П.	
Бурлацька	955
Віють вітри	953
За все, за все приймай подяку	957
За скоро ви, квіти	956
Ідеш од мене	958
Мати	954
Не плачте, скорбні	960
Одйду з-по-між вас	956
Ой, люлі, люлі, химерний смутку!	951
Ой, нависли чорні хмари	952
Ой, ті хвилі грозні й мукі	957
Поник головою на зимній ґрати	959
Сниюсь самотою	959
Тебе нема!	952
Як неоперену пташину	958

- Як побачиш сліпця 953
 Як хвилі розбиті 951
Кернеренко, Б.
 Mädchen Wunsch 806
 Марне дождання 799
 Мрії (з Надсона) 801
 На все своя пора 799
 На чужині 800
 Певному другові 799
 Пісок та зірки 804
Кибальчич, Н.
 Весняна ніч 931
 Голоси 936
 З тюремних мотивів (Із нашої муки) 932
 З тюремних мотивів (Чисте небо) 937
 Маленька пісня 933
 Он хвиля людська 937
 Осудили її 935
 Робітнику, чуєш? (переспів) 937
 Сон 933
 Співи на Івана Купала 938
 Такі ніжні квіти 935
 Читаючи слова, написані в останнє (переспів) 936
 Шелестіння очерету 934
Коваленко, О.
 Без неї 969
 Біла намітка (з Гартмана) 964
 Буря 976
 Весняні дні 974
 Гибель байдака 963
 Голова (з Верхарна) 963
 Дивися 971
 Зімою в парку 970
 Зімою в селі 972
 Мій син (з Ади Негрі) 968
 Музика 973
 Над морем 973
 На проводи 969
 Немов царівна у вінку 971
 Сакія-Муні (з Мерешковського) 966
 Серед праці 961
 Сховалося сонце (елегія) 696
 Фантазія 974
 Я ріс в самоті 972
Козачка.
 Далеко од рідного краю 1017
 До журналу 1016
 Душа болить 1016
 На позичений у Горького мотив 1009
 На чужині 1014
 Не дивися на мене з погордою 1012
 Не для мене вони 1013
 Ой, минула весна моя 1013
 О ні, не те 1015
 Переспів (з Никитина) 1018
 Про сонечко ясне (з П. Я.) 1012
 Роби й роби 1014
 Тим бандура моя (з П. Я.) 1013
 Тихо, серце 1015
 Цю ніч міні снилось (з П. Я.) 1011
 „Чи не час, брати, нам одпочити?“
 (з П. Я.) 1017
Козловський, О.
 Весілля 926
 Дві бурі 927
 До костюмахн 930
 До пташки 926
 За що? 928
 Козачок 928
 Прольог 928
 Цвинтарок 929
 Чорна думка 928
Коківський, Ф.
 Високі, счорнілі, небілені стіни 1042
 До... (Іл. Франко) 1041
 Із „сінньої сімфонії“ 1039
 Куйся, щастя! 1041
 Я візьму в руки величезний молот 1042
Колесса, О.
 В світ за очі 711
 Наші пісні 714
Комарова, Г.
 Весна 985
 Гіпатія 988
 Коли душа твоя горить 987
 Не завжди хмари 986
 Пісня козачки 987
 Похорон 992
 Роспустилися пишні гранати 990
 Скотилася зірка із неба 991
 Т. Шевченко 990
Кониський, О.
 Божевільна 278
 В ясну ніч 281
 Вітер 282
 Думка 284
 Моє бажання 282
 Молитись хочу 283
 Не призывайте всує Бога 277
 Ой, поля, ви, поля! 283
 Проповідь на горі 285
 Ратай 281
 Сиротина 280
 Сподівання 279
 Я не боюсь тюрми 279

Кононенко, М.		Забрався я на шпиль	750
Батурчнські руїни	537	Знову серце заболіло	740
В осені	541	З червоним блиском місяць	748
Весна	533	Мій краю, за тебе прийняти не лякаюсь. 742	
Вечір	541	На душі якась тривога	748
Діти	539	На півночі	744
За думами дума	535	Немов дві храпли	747
За нелюбом	542	Не раз було	748
Завтра	534	Сэрнець (з Геяне)	742
Заповіт Ярослава Мудрого	538	Опівночі	742
Засватаній дівчині	544	Ох, арабські фоліанти	746
Осінь	543	Переддосвітна година	749
Після дощу в суботу	540	Повідають люди	743
Свобода	536	Поезіє, сопутнице моя!	745
Сирота	536	Проклята смоковниця	745
Корженко.		Стінний календарь (на турецьку тему) 744	
В борні	530	Чи не за морем моя доля?	745
Все твоє	526	Кузьменко, М.	
Дуб	527	Вишнівка	945
Поверот тата (з Міцкевича)	528	Капости	947
Та дармо серцем	525	Минуле	948
Умерла, спить	527	На тім світі (з народнього)	946
Корсун, О.		Пісенька	945
Мана	1211	Рай та пекло	943
Скажи, брате, кобзареві	1214	У кожного в світі	947
Костомаров, М.		Кузьменко, П.	
Голубка	117	Погане поле (легенда)	1227
Грецька пісня	116	Три дороги	1230
Давнина	118	Кулик, В.	
Єврейська співанка (з Байрона)	115	В мене серце до любови	318
Журба єврейська (з Байрона)	120	Весна на хуторі	315
Зорі	119	Загублені душі (Балада)	319
На добра-ніч	115	На смерть Шевченка	317
Туга	118	Нетяга	318
Хмарка	119	Столітній запорожець	316
Котляревський, Ів.		Куліш, П.	
Еней в Сицилії	20	Ворожіння	203
Еней у Дідони	23	До кобзи	204
Жарти Юнони	27	Заворожена криниця	213
Ода до князя Куракина	34	Заспів	197
Похорони Троянців	29	Квіти з сльозами	207
Початок Енеєвої мандрівки	15	Козацька хата	201
Крижан-паша.		Кумейки	211
Вечірні думки	919	Молитва	200
З-за високих гір	918	Муза	197
Садочок і стежка	920	Нагулялося по небу	200
Сирітка	917	Народня слава	206
Кримський, А.		На чужій чужині	205
Буває иноді, що сонце	747	Поет	205
В горах Ліванських	739	Про зелені садки, про пахучі квітки. 198	
Горді пальми	740	Серце моє тихе	210
Далека царівна (з Ростана)	741	Старець	208
До поета	741	Степ	198
Дивувала зима	743	Что есть мне і тебе, жено?	202
		Шукання-викликання	199

Левицький, О.		Людей	603
Любов	377	Метеор	610
Наша надія	376	Наді мною листя	611
Під вечір	376	Некрут	610
Сповідь	375	Ой, дівчино, кохана	607
Лепкий, Б.		По-над хмари	604
Буває, тужу за тобою	896	Природа	601
Ввечері у хаті	898	Semper idem	607
В вадущні дні	897	Серна	606
Вночі	897	Смерть	602
Дивний сум і журба	902	Сон	604
З циклю „Над рікою“, I—IV	899	Туга	612
Коли в саду листок	894	Хрест	602
Колисав мою колиску	901	Хто тобі дав	608
Минеться ніч	898	Мальований, В.	
Ой, зриваю ругу в гаю	895	Не потурай	907
Подорожній	898	Мандичевський, Є.	
По-меж нами море синє	895	Галицьке село	942
Finale	899	Із циклю „На весні“, I—III	939
Як сонце згасне	898	Серед піль	942
Липа, І.		У воді	941
Із Надсона (Чи мана, а чи шастя)	827	Манжура, Ів.	
Люблю людей	827	Бурлака	442
Море	830	До музи	438
Навіщо тюремні грати (переспів)	820	Дума	437
Ой, голівонько бідна (переспів)	828	Лелі	436
Парус (з Лермонтова)	828	Нечесна	441
Суд визволеного краю	831	Перший сніг	447
Луцький, О.		По весні	438
З пісень кохання	1029	Ренегат	443
І стало жаль міні	1031	Сон	448
На верхах	1033	Старосвіцька молитва	439
На цвинтарі (з Птачовського)	1032	Степ	435
Нехай шаленнм шумом хвиль	1032	Уривок	440
Осінь	1031	Мартос, С.	
Стільки днів погідних	1032	Дума	1037
Мазюкевич, П.		З прожитого	1036
Бажання	1202	Очі	1035
Весна, а небо зовсім не весняне	1204	Розбитий човен (з польської)	1035
Серенада	1201	Хвостик (з А. Франка)	1037
Спочинь	1203	Щастя	1038
Макаровський, М.		Маслов-Стокіз, В.	
Весілля	240	Молодо-старечі пісні	640
Любоші	235	Пісня пісень	637
Маковей, О.		Масляк, В.	
Бодай, тебе, пань-матко, Сво	611	О, незабудь	479
В мою одиноку хатину	608	Під осінь	480
Візита	606	Соловейко	478
Давно-давно мое вже тіло	609	Старі і нові чоботи	475
Думка	605	Упала	478
Елегія	599	Чи винен я?	477
І я умію пісню	605	Що мене болить	477
Кам'яна епоха	603	Метлінський, А.	
Коли б я польським графом був	600	Бандура	124

Буря	125	Зімою	1065
Дорога (з Вітвицького)	123	Искра	1060
Козачі поминки	125	Казка ночі	1067
Сирітка	121	Конвалія	1060
Старець	126	Лебединій зграї	1073
Милорадович, В.		Моїй матері	1069
Душа рветься, зрина	1005	Над морем	1070
Маврський каліф (з Гейне)	1007	Нехай обдурений	1073
На Брокені (з Гейне)	1008	О, ніч чудовна	1071
Не цілуй, угляди мисяць (з Майкова)	1006	О, ще не всі умерли жалі	1068
Тільки стане примеркати (з Фета)	1006	Ой, не сіяйтесь сніги	1060
Ясна ніч (з Фета)	1005	Пекло, здавалось	1059
Мова, В.		Порвалися струни	1067
В холодній хаті	310	Сонце на обрії	1066
Заповіт засланця	309	Срібні акорди	1071
Козачий кістяк	307	Ти знову у мене	1072
Три деревини	311	Того, що любе він	1074
Могильницький, А.		Хай вона грає	1072
Згадка	109	Хай наші вчинки божевільні	1068
Образ стародавнього Галича	111	Хвиля	1062
Побіда	112	Хто нам казати не давав	1065
Потік Скитець (уривок)	111	Хтось ударив без жалю	1074
Рідна мова	107	Чари ночі	1061
Морозівна, В.		Онацький, Н.	
Весною	1205	Ковалева пісня	1138
В моїй душі багато звуків	1206	Орел	1140
Ніч	1205	Осінь	1135
Навроцький, О.		Сичі	1137
З Гейне	1233	Хотів би тебе	1138
Поле моє, поле	1233	Панченко, П.	
Нищинський, П.		Вітерець наче спить	687
Антігона (Софокла)	406	Крилатий час	685
Єсть на світі пребагато (з Антігони)	399	Молодим сіячам	688
З Іліади	399	Рідний край	685
Не можна нам віку людського (з Антігони)	400	Якби я знав її душі пустоту	686
Пісня друга Одисеї (уривок)	400	Пачовський, В.	
Пісня п'ятого Одисеї (уривок)	404	Дзвонять дзвони	980
Огієнко, Ів.		Жайворон	980
Все падає листя	1145	Жалість	981
Давно це було!	1146	Мадьярові Бодорові Алядорові	983
Життя голодне, одиноке	1141	На дворі вітер дув	979
Не питай	1143	Ой, щебечуть соловії	979
Могутній орел	1144	По тучі	984
Мої пісні	1145	Фінал	983
Стара я, безсила	1144	Чому то, як море хвилює	979
Я квітку барвисту	1143	Я обвитий у свитину	980
Олесь, О.		Я плакав у сні	982
Айстри	1057	Петренко, М.	
В болотах жаби	1059	Весна	181
В провалля роспачу	1071	Дивлюся на небо та думку гадаю	178
Єсть квіти такі	1068	Думи мої, думи мої	182
З журбою радість обнялась	1066	Минулися мої ходи	183
З Кримських образів	1069	Тебе не стане в цих місцях	177
Затремтіли струни	1067	Туди мої очі, туди моя думка	179
		Чого ти, козаче, чого ти, бурлаче	180
		Як в сумерки вечірній дзвін	179

Петрушенко, Ф.		Наука	300
Коваль	1207	Ні зле, ні добре	293
Великдень	1207	Пекельна смола	297
Здоров будь, ранку	1208	Піп і жия	294
Підгірянкa, М.		Пісня	298
Коломийки, I—VI.	1243	Псалом 136	299
Смереко, смереко	1246	Страшний суд	297
Співанки I, II	1245	Ти не моя	298
Плющ, О.		Треба всюди приятеля	294
Бажання	1046	Чи голосна церква	293
Вродини хліборобського сина	1045	Чумака з мазницею	296
Заспів	1043	Ружний, І.	
Не вітер вие, завиває	1046	Листок	905
Ще раз розбилися надії	1045	Минуле	903
Попович-Боярська, К.		Товаришові	904
Де Бог мій?	583	С., Олександра.	
Ой, не йду я до ворожки	584	Він голубом сизокрилим	729
Покинь	584	Пісня	730
Стоїть умерти	583	Самійленко, В.	
Пчілка, Ол. (Косач).		Божий приклад	657
Волинські спогади	451	Герострат	643
До кобзаря	458	Горе поета	653
Ніяково	455	Грiшниця	650
Перед блакитним морем	452	До поета	655
Пісні минулого	453	Ідеальний публицист	653
Пророк	456	Людськість	656
Прощання	455	Найдорожча перлина	655
Рідне слово	460	На печі (Українська патріотична дума)	659
Сонет	452	Непевність	652
Хустина	453	Орел	650
Річицький, П.		Патріота Іван	651
Гуляня	1238	Пригода	652
Любіте своїх ворогів	1237	Сенатор (з Беранже)	658
Царь Мідас (стародавня легенда)	1235	Україна (Марш)	649
Романова, О.		Царь Горох (з Беранже)	661
Весілля Мороза	724	Славінський, М.	
Зів'яле листя	724	Гарну ріднючку давали (з Гейне)	777
Легенда	717	Злякалася квітонька лотос (з Гейне)	777
Літня ніч	720	З „Прометея“ Гете	780
Сватання Мороза (зімня казка)	721	Коли розлучаються двоє (з Гейне)	775
Сльози	721	На личеньку у тебе (з Гейне)	776
У сповідальні	719	Панна Клара (з Гейне)	778
Романченко, Т.		П'яніть себе	780
Зімою	1103	Якби тільки квіточки знали (з Гейне)	777
Не зітхай	1105	Сохачевська, Л.	
У ночі од журби	1106	Моя смерть	1168
Чаруй мене ти, нічко ясна	1106	Сумна хатина	1167
Чому, горе	1105	Старицька-Черняхівська, Л.	
Я йшов	1105	Вже блакитне сляво світу	668
Руданський, С.		Заспів	670
Гей, бики	291	З Надсона	667
Голе, голе мое поле	295	З Сафо (уривок з поеми)	667
Господарь хати	296	І співи, і сміхи (з Гейне)	669
До дуба	302	Наді мною ліс шепоче	666
Звела мене не біда	303	На скелі похмурій край моря сижу (з Гейне)	670

Отруєні пісні мої (з Гейне)	668	Nocturno	1147
Під чорним вітрилом корабль мій пли- ве (з Гейне)	669	Перед сходом сонця	1149
Скільки раз казав я долі (з Гейне)	669	Царівна Іріс	1149
Сповідь Наливайка (з Рилсва)	665	Щедрівка	1151
Ти такі книжки друкуєш? (з Гейне)	668	Тенянко, П.	
Як станеш ти, любко, подружжям моїм (з Гейне)	666	Вже нічка	1097
Старицький, М.		Вперед (з Надсона)	1096
Виклик	369	Моя душа	1093
Вмерла муза моя (з Надсона)	363	Незабаром весна	1096
Двері, двері замкніть	368	По весні	1098
До молоді	371	Сум кругом	1095
Дочка Ісафая	372	Я ходив у поле	1095
Думи при вельможних дверях (з Не- красова)	366	Українка, Л.	
За лихими владарями	359	Вечіря година	555
Зустріч	365	Грай, моя пісню	558
Коханка (переспів)	357	Де поділися?	551
Лялька (переспів)	360	До товариша	572
На проводи (М. П. Драгоманову)	355	З Самсона (на біблійську тему)	569
Нива	370	Завжди терновий вінець	554
Редакторіві	362	Єреміє, зловістний пророче	550
Сіячам (з Некрасова)	363	І все таки до тебе	551
Сльоза	358	Конвалія	571
Чи їду зімою, а ніч непрозора (з Не- красова)	364	Contra spem spera	552
Швачка	358	Lied ohne Klang	555
Стещенко, Ів.		Надія	572
До статуї Гомера	796	О, горе нам	557
Життєпис	794	Ой, здається не журюся	573
Коли оповитий нудьгою	795	Ой, піду я в бір	573
Монолог Йоганни (з Орлеанської діви Шіллера)	793	Перемога	552
Нехай ревуть сердиті хвилі	796	Пісня	573
Співець (з Надсона)	794	Роберт Брюс (шотландська легенда)	558
Супруненко, Г.		Розбита чарка	568
Гамма	1101	Саул	547
Здалека	1102	Сон літньої ночі	574
Коваль (з Бальмонта)	1100	Талого снігу	568
Мить (з Брюсова)	1101	Тиша морська	576
На селі	1099	Трагедія	575
Тарноградський, В.		У кожного люду	556
Без свободи тяжко	1179	Хотіла б я упусти	553
Гірка моя пісня	1179	Устіянович, К.	
З поеми „Вязень“ I, II, III	1183	В пам'ять Маркіяна Шашкевича	394
Згадаю про ту Україну	1182	Дубовим листям повита	393
Кажуть люди	1181	Імпровізація	393
Не журися, мамо	1181	Минулися літа мої	394
Не шуми, ялино	1183	Устіянович, М.	
Ой, піду я в північ	1181	Верховинець	94
Пісня	1182	Невинність	93
Твердохліб, С.		Одвіт многим	95
В свічаді плеса	1151	Осінь	92
Жовнярські похорони	1150	Туга	91
		Чим провинили ми?	93
		Ухач-Охорович, К.	
		Діти	634
		До друга	633
		Озерце в степу	633

Осінь	633
Перед святом	635
Федькович, Й.	
Брат та сестра	331
Воскресни, Бояне!	333
Де доля	337
Дезертир	337
До ліри	336
Поклін	335
Пречиста Діво	337
Рекрут	334
Україна	335
Філянський, М.	
Всього під сонцем край один	1153
І знов, і знов весна	1154
Під гаєм кинути (Д. І. Еварницькому).	1155
Ранком	1153
Сажая з думкою на згад (В. Л. В.)	1155
Спить ряд могил	1157
Того не вернеш	1153
Я знав один	1156
Франко, Ів.	
Блаженний муж, що йде на суд не- правих	429
Гімн	418
Дівчина встала рано, рано	424
З пісень Сафони	425
Каменярі	413
Народе мій, замучений, розбитий	422
На ріці вавилонській	414
На суді	426
Не винен я тому	420
Не мійна з погордою	420
Оце тая стежечка	424
По бурхливим океані	423
Поворож міні, циганко	432
Притча про рівновагу	430
Сучасна приказка	421
У долині село лежить	432
У царці (з В. Соловйова)	429
Фантастичні думи, фантастичні мрії	419
Цехмістер Куперьян	416
Як почувеш вночі	419
Цебрівський, В.	
За молодими	1199
Сон	1200
Чому?	1197
Ценглевич, К.	
Орав мужик край дороги	577
Чарнецький, С.	
Говерля	1019
Над каламутною водою	1020
На чужий мотив	1022
По бурі	1019
При заході	1022
„Там, де гора чорна, сумна“	1021
Ти шешла скорше	1022

Черкасенко, С.

Вечір у степу	1051
Давін	1055
Монольог	1054
Наді	1047
На добра-ніч	1049
Над річкою	1050
Ніч	1052
Спускає ніч серпанок свій таємний	1052
Суша	1050
Уночі	1056
У шахті	1054
Хотів би я в серце твоє зазирнуть	1051
Човен	1049
Шахта	1053
Шахтарі	1052

Чернявський, М.

Богданова слава	879
Борцям	887
В голодний рік	880
До ночі	873
Жертва	888
Кінець Дорошенка (істор. поема)	884
Косарь	889
Море	875
На крилах	881
На распутті	875
Наші села	883
Ніч розгорялася	878
Після похорону	881
Пісні кохання I—V	876
Рояль ридав	878
Шахтарь	882
Шляхи	874

Чубинський, П.

Вдовина доля	390
До мові Катрусі	388
Сон невольника	387
Ще не вмерла Україна!	389

Чупринка, Г.

Байда (істор. поема)	1161
Батькові	1159
Згадка	1162
Зіма	1164
Ніч	1165
Перед образом Христа	1163
Поет	1162
Праця поета	1164
Рідний край	1166
Складай в торбину	1165
Чоловіче, хоч би жмілька	1163

Шамраєв, Н.

Вулиця	1239
Лірнику	1241
Не журись (пісня)	1240
Чого я жду?	1241

Шаповал, М.		Епіграф	703
Біля моря вночі (відгук)	1192	Захід весною в лузі	697
В сосновому бору (елегія)	1189	Зимньої ночі	703
Діти	1190	Коли б міні голос!	700
Мандрівна арія	1185	Рибалка (Балада)	701
Моя муза	116	Там, де небо голубіє	705
На шляху поступу	1188	То приснилось міні	706
Пісня	1187	Убогий	702
Пісня ранкова	1195	Шнайдер, Ю.	
Пісня торжествуючої свині (за Ж. Рішеном)	1194	Вагання I, II	514
По-над Дніпром	1189	З народніх мотивів	510
Соловейко не співає	1195	Забуду-не забуду I, II	511
Хвилі	1187	І знов я між вами	510
Чари (з циклю „Українські ночі“)	1191	Люблю	509
Шашкевич, М.		На новий шлях	512
Бодеслав Кривоустий під Галичем	85	Сонечко річками	513
До милої	86	Чи тому, що ти убога	511
Думка	87	Шовк порвався	509
Згадка	87	Щоголів, Я.	
Над Бугом	84	Бурлаки	220
Підлісся	84	Вечірній дзвін (з Козлова)	219
Туга за милою	83	Діброва	222
Шевченко, Т.		До чарівниці	217
Вечір	147	Запорожець над конем	218
До мертвих і живих	135	Косарі	226
„Еретик“, або Іван Гус	147	Лялька	229
Заповіт	145	Неволя	224
За сонцем хмаронька пливе	159	Опізнився	221
І золотої, і дорогої	164	Суботи св. Дмитра	225
І небо невмите, і заспані хвилі	142	Ткач	228
І широкою долину	158	У полі	231
Минають дні, минають ночі	141	Хортиця	223
Міні однаково, чи буду	158	Черевички	230
Не завидуй багатому	146	Шинок	227
Не так тії вороги	164	Я не раз тобі казала	232
Н. І. Костомарову	142	Щурат, В.	
Огні горять, музика грає	159	Блискавка	788
Ой, чого ти почорніло	165	Вечірній час	788
Сичі	160	Вийду я в поле	787
Холодний яр	162	З весняних днів	785
Чернець	143	Моє серце не тут	785
Якби ви знали, паничі	156	На дикий степ лягає ніч	786
Якби міні, мамо, намісто	161	Не бачити тебе	786
Як маю я журитися	161	Плила по небу хмаронька	786
Шелудько, Ф.		Ти даром тужиш	787
Перед світом	1023	У Волинській стороні	788
П'яниця	1026	Штука шток (з Г. Роллета)	790
У місті над вечір	1025	Яричевський, С.	
Чи ти мене любиш?	1025	Бурлака	824
Шелухин, С.		Гімн	822
Агарь в пустині (з Уейського)	699	Мрія-надія	821
Весна	704	Соловйова пісня	822
Де щастя?	698	Тихе щастя	821
		Широкий шлях	823